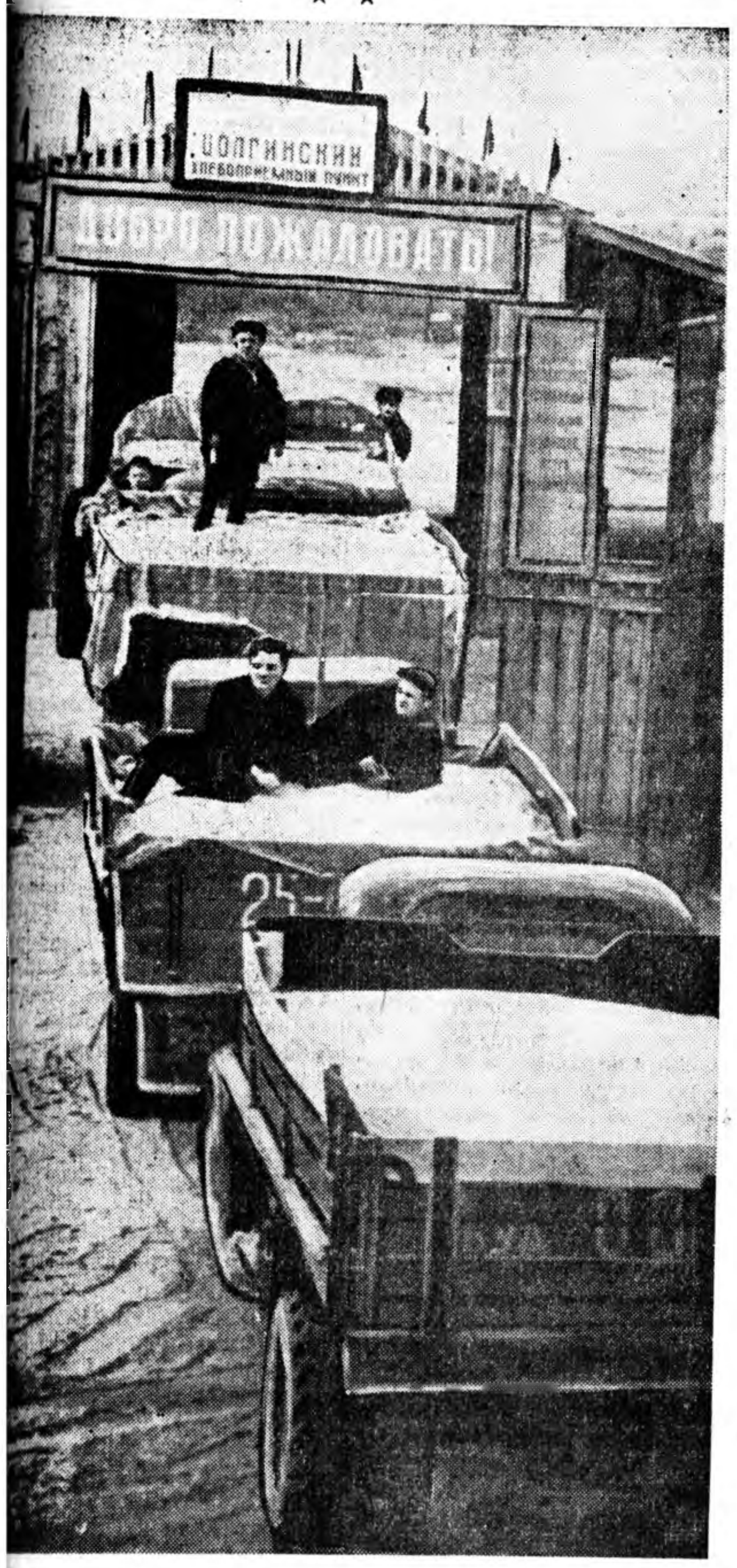
ТАРЯА ХУРЯАХА, ГҮРЭНДЭ ТУШААХА, ҮБЬЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛХА

—ЭДЭ ШУХАЛА ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДЫЕ ЗЭРГЭ, ЭРИД ХУРДАНААР ЯБУУЛАЯ

★ ★ ★ ★ ★ ★

Суулгын тарья бэлэдхэлэй пункт дээрэ.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Полиин хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэхэ

Намарай үдэрнүүд ерэжэ, хүдөө ажахын эгээ харюусалгатай хаһа болобо. Хэдэн миллион колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд, механизаторнууд, мэргэжэлтэд тарялаанда эрхимээр ажаллажа, хуряалгые түргөөр дүүргэхэ, хойто жэлэй ургасын һайн үндэһэ һуури бии болгохо, оронойнгоо хилээмэнэй нөөсые ехэдхэхэ гэжэ оролдоно.

Гүрэндэ оробо тарья ехээр худалдаха уялга абаһан колхоз, совхозуудай ажалшад Эхэ оронойнгоо урда ямар патриотическа уялгатай байһанаа гүнзэгыгөөр ойлгодогоо тодорхойлно. Кубаниин, Ставрополиин, Саратовска, Оренбургска, Куйбышевска болон бусад областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд оробо тарья хуряажа абахын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ шангаар тэмсэнэ, түсэбһөө гадуур хэдэн миллион пүүд тарья гүрэндөө үгэхэ гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын зорилгоор бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

Оробо тарья тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Узбегэй ССР-эй, Крымскэ, Чимкентскэ, Джамбульска, Хмельницкэ, Волынскэ, Тернопольско, Ровенскэ областьнуудай, Белоруссиин ССР-эй тарьяашадые халуунаар амаршалаа һэн. Эдэ районуудай колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд Эхэ оронойнгоо оробо тарьяанай нөөсые ехэдхэхэ гэһэн патриотическа оролдолго гаргажа, түсэбһөө гадуур гүрэндэ оробо тарья худалдана, тушаана.

Хүдөө нютагуудай ажалшад оробо тарья хуряажа абахын түлөө үшөө ехэ ажал хэхэ болоно. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээгээр, оронойнай колхоз, совхозууд сентябриин эхеэр 80,5 миллион гектар газарай оробото, оробото-бобово ургамалнуудые (кукурузагүйгөөр) хадажа абаа гэхэ гү, али бүхы тарилгын 64 процентые хуряаһан байна. Һаяын үдэрнүүдтэ оробо тарьяанай үшөө гурбанай нэгэ хубиие, кукурузын туйлай ехэ ургасые хуряаха, хартаабха малтаха, мүн бусад ургамалнуудай ургаса хуряаха байна.

Ураалай, Сибириин, оронойнай түбэй олохон областьнуудта полиин хүдэлмэри аалиар ябуулагдана, машина, техникэ муугаар хэрэглэгдэнэ. Энээнтэй эбсэжэ болохогүй. Курганска, Тамбовско, Челябинска, Ярославска, Тюменскэ областьнуудта, Алтайн, Красноярска хизаарнуудта тарьялангай ехэ газарай ургаса хадагдаагүй. Орловско, Пензенскэ, Рязанска областьнуудай колхоз, совхозууд гүрэндэ тарья худалдаха уялгаяа дүүргэхын зорилгоор үүсхэл оролдолго биратайгаар гарганагүй.

Эрхүүгэй, Пермскэ областиин зарим колхоз, совхозуудта оробо тарьян гээлтэдэ ороно гээд «Правдын» редакцида мэдээсэгдэнэ. Ургууһан бүхы ургасаяа һайнаар хуряажа абахын түлөө ажахынуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй агрономууд, хүтэлбэрилэгшэд шанга хиналта тогтоохо уялгатай. Мүн поли бүхэнэй ургасые эрхим һайнаар хуряаха хэрэгые хангаха ёһотой. Тоог дээрэхи тарьяае элеваторто, бэлэдхэлэй пунктда түргөөр шэрэжэ абаашаха, бүхы оробо тарьяагаа намарай хагсуу хүйтэнһөө хамгаалха хэрэгтэй.

Олонхи районуудай тарьяашад силос болгогдохо. оробоһыень абаха кукуруза хуряажа эхилээ. Энэ жэлдэ 32,2 миллион гектарта кукуруза тарилданхай. Августын һүүлэй мэдээгээр 11,5 миллион гектарай кукуруза хуряагданхай байгаа. Саашадаа туйлай ехэ хэмжээнэй ажал хэхэ болонобди. Хори гара миллион гектарта таригдаһан кукурузын оробо суглуулха, ногоон тэжээлыень богонихон болзор соо хуряаха хэрэгтэй болоно. Энэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар бэелүүлхын зорилгоор түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, кукуруза хуряаха техникые шадамараар хэрэглэхэ, тарялан дээрэхи ажалые һайнаар эмхидхэхэ шухала.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада, 1953 ондо болоһон КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумһээ хойшо, манай хүдөө ажахын хэр хүгжөөгдэһэниие, ямар амжалтын туйлагдаһаниие совет хүн бүхэн һайса мэдэнэ. Тиигэжэ тарилгын талмай ехэдхэгдээ, оробо тарья, мяха, һү, саахарай свёкло болон бусад продукци абаха, бэлэдхэхэ хэрэг ехэдхэгдээ бшуу.

Зүгөөр, туйлаһан амжалтануудаар һанаагаа амаржа болохогүй. Колхоз, совхозуудай үшөө тодорхойлогдоогүй ехэ арга боломжонуудые обёоронгүй гаража болохогүй байна. Партиин XXII съездэ хараалагдаһан хүдөө ажахые хүгжөөхэ, программые бэелүүлхын, орон дотороо эдеэ хоолой продуктнуудые, түүхэй эд элбэгжүүлхын зорилгоор ехэ ажал хэхэ болонобди. Энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө газар тарялаанда, мал ажалда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажалай баатаршалга гаргадаг хүнүүдые олошоруулха, үйлэдбэриие эрхимээр эмхидхэн ябуулдаг болохо, колхоз, совхозуудые мүнөөнэй техникээр хангаха, тэрэниие һайнаар хэрэглэхэ шухала.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө гээгдэнги колхоз, совхозуудай экономикые түргөөр хүгжөөхэ, тэдэниие түрүү ажахынуудай хэмжээндэ гаргаха г[...] шэ айхабтар ехэ удха шанарта[...] Ажахынуудай гээгдэлдэ оро[...] тиимэ ехэ шалтагаан маана[...] байхагүй. Хэрбээ тиимэ гээгдэ[...]ги колхоз, совхозууд байгаа һ[...] колхозой, совхозой хүтэлбэрил[...]шэдые шэлэн табиха, хүмү[...]жүүлхэ талаар партийна, сов[...]скэ органуудай хангалтагүйге[...] ажалладагые нэн түрүүн тодо[...]хойлно. Гээгдэлдэ ороһон ажа[...] бүхэнэй экономикые хүгжөөхэ [...]дорхой хэмжээнүүдые хараал[...] тэндэнь дүршэлтэй эмхидхэгш[...]дые табиха хэрэгтэй.

Гээгдэлдэ ороһон ажахынууд[...] эмхитэй һайнаар хуряалга үнгэ[...]гэхэ, намарай тарилга һайна[...] үнгэргэхэ, намарай паар хаха[...]ха, малай үбэлжэлгэдэ һайна[...] бэлдэхэ хэрэгтэ, ерэхэ жэлдэ [...]дэнэй экономикые хүгжөөхэ [...]дэһэ һуури табилгада партий[...] комитедүүд, үйлэдбэриин упра[...]ленинүүд бодото туһаламжа хү[...] гэхэ уялгатай.

Колхозой, совхозой үйлэдб[...]риие эрид хүгжөөхэ хэмжээнү[...]дые партимнай бэелүүлхээр ха[...]раална. КПСС-эй Центральна К[...]митедэй ээлжээтэ Пленумдэ х[...]мическэ промышленностиие хү[...]жөөхэ асуудалнууд зүбшэн хэ[...]сэгдэхээр хараалагдана гэжэ Юг[...]славиин Велене городто болоһо[...] митингдэ Н. С. Хрущев хэлэ[...] Хүдөө ажахыда шухала хэрэгт[...] болохо минеральна үтэгжүүлг[...] гербицид болон химиин буса[...] продукци ехэдхэхэ хэрэгтэ е[...] анхарал тэндэ табигдаха.

Эрдэм ухаанай, техникын ү[...]дэһэ һуури дээрэ түшэглэн, го[...] мүрэнүүдые, электрын элшэ хүсые, машина түхеэрэлгэнүүдые, химиин ехэ арга боломжонуудые хэрэглэжэ, байгаалиин ямаршье эрхэ байдалда оронөө оробо[...] тарьяагаар, хүдөө ажахын буса[...] продуктнуудаар, промышленностиие түүхэй эдээр хангажа болохо гээд Н. С. Хрущев заадаг[...] Ажахые түсэбтэ социалис ёһоо[...] хүгжөөгөөд лэ байхада, эдэ бүгэдэ бэелүүлэгдэхэ байна бшуу.

(«Правдын» сентябриин 3-на түрүү бэшэгһээ).

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 209 (10270) | 1963 оной сентябриин 4, среда | Сэн 2 мүнгэн

5800 ГЕКТАР ХУРЯАГДАА

[...]вхозой механиза[...]уд мүнөө 5809 [...]р тарья хадаа. Тэ[...]һэгээ 2535 гекта[...] суглуулан сохёо. [...]эдэ үшөө 700 гек[...]дэниисэ сэхэ ха[...]ба.

[...]рья хуряалга дээ[...]Николай Ефимович [...]эй хүтэлбэрилдэг [...]орно-тарьян ажа[...]5-дахи бригада тү[...]эргэдэ ябана. Тус бригадын зарим механизаторнууд бүришье ехэ тарья хадана, баал суглуулан сохино. Жэшээнь, Виктор Иванович Асеев «СК-3» комбайнаар һүүлэй 3 үдэрэй хугасаа соо 80 гектар газар дээрэһээ баал суглуулан сохёо. Иван Михайлович Нушков мүн лэ эдыхэн үдэрнүүдтэ 72 гектар баал суглуулан сохёо. Иван Михайлович Лобанов эдэ нүхэдһөө дутуугүй хүдэлнэ.

Гүрэндэ оробо тушаалгыншье хүдэлмэри шамдуугаар ябуулагдажа байнхай. Мүнөө Харлангай «заготзерно-до» 10 мянган центнер эрхим шанартай оробо тушаагаабди.

Д. Плюснин,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Охин-Булагай совхозой директор.

Даабаряа 250 процент

[...]АБАНСК. (**Телефоноор аб**[...]). Эндэхи үйлэдбэриин [...]вления томохон ажахы[...]дай нэгэн Шергинскэ сов[...]й механизаторнууд оробо[...]тарьяанайнгаа ургаса бого[...] болзорто хуряажа дүүргэ[...] түлөө тэмсэнэ.

[...]еханизаторнуудай дунда [...]эрһэн мүрысөөндэ лафет[...]каткын машинист А. Ла[...]в бүтээсэ ехэтэй ажалаа[...]раа шалгарна. Нүхэр Лагерев үдэр бүри 35 гектар хадажа, даабаряа 250 процент дүүргэн, үсөөхэн хоногто 200 га тарья унагаагаа.

Совхоздо бүхыдөө 2000 га тарьян баал болгогдоод, хахадһаа ехэнь суглуулагдажа абтанхай. Эндэхид гүрэндэ түрүүшын 1000 гаран центнер тарья тушааба.

Манай корр.

[...]үрүүшүүл урмашуулагдана

[...]һэ тэжээл бэлэдхэлгын [...]ун хүдэлмэри шиидхэхы [...]е ороод байна. Илангаяа [...]өө ургамал ногооной хэг[...]ка, ашаг шэмээ гээхэ[...]ь урид шадаал һаа ехэ [...] сабшажа, хуряажа аба[...] тула ажахы бүхэнэй орол[...] байһаниинь ойлгосотой.

[...]йгша ондо Дэрээнэй сов[...] (Баргажанай үйлэдбэ[...] управлени) хоёрдохи от[...]инхид бүхыдөө 35 мян[...] центнер үбһэ абаха түсэб[...]аад, августын 31-нэй мэ[...]ээр 30 мянга шахуу цент[...]үбһэ һүрилөө. Эндэ түрүү[...] үдэрһөө тус тустаа 12—13 [...]шэдтэй 15 звено эмхидхэг[...] хоорондоо мүрысэн [...]лажа захалаа юм.

[...]һэндэ ороһон үдэрһөө [...]шо звено бүхэнэй хооронд [...]социалис мүрысөөн һай[...] эмхидхэгдэжэ, тэрэнэйнь [...]хаһа сагтаа гаргагдадаг [...]на. Мүн эндэхи зоной дун[...]ойлгууламжын хүдэлмэри [...] һайнаар эмхидхэгдэнхэй [...]э тэмдэглэмээр. Үдэрэй [...]алгын забһарта, үдэшэнь [...]эгэй гэрэлдэ үбһэшэд суг[...]ка, шэнэ газетын һонин, [...]гаторай хөөрөө шагнадаг [...]шалтай. Мүн үдэр бүриин [...] ажал, саашанхи зорилго [...]й ходо хөөрэлдэжэ бай[...]ень харахат. Отделениин парторганизациин секретарь, ветврач мэргэжэлтэй Зоригто Будаев өөрөө үбһэшэдтэ ходо ошожо, ажалаарнь һонирходог.

Отделениин үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Золбо Догдановай даадаг звеногойхид түрүү һуури эзэлжэ, совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан туг, 20 түхэриг шан абаа. Тэдэнэй удаа Альберт Борбоновой звено ябана.

— Энэ жэлдэ сабшалан дээрэмнай муу бэшэ ургаса гаранхай. Бүхыдөө гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер үбһэн абтана. Зарим газарһаа (жэшээнь, Намаата болон Эдихэтын голой сабшалан дээрэһээ) га бүриин 25 центнер үбһэн хуряагдаа. Август соо ехэнхидээ наратай сэлмэг үдэрнүүд байжа, үбһэн гол түлэб һайн шанартайгаар абтаа,—гээд, отделениин эрхилэгшэ, агроном Гарма Балданов хөөрэнэ.

Уланхаанай үбһэшэд адууһа малдаа элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхын тула унаһан малгайгаа абаха тухагүй ажаллажа байна бшуу.

С. Бильтуев,
агроном.

Ургасын хахадынь хадагдаа

БОРЬЁО. (Телефоноор абтаба). Байгша ондо манай совхоз бүхы ургасаяа имагтал амяарлан хадаха, хуряаха зорилгоор түрүүшын үдэрһөө гол түлэб «СК-3» түхэлэй комбайнуудай 33 агрегат, мүн тэды шэнээн жаткануудые табяад, эршэмтэй шангаар хүдэлжэ эхилээ.

Тиигэжэ мүнөө отделенинүүдтэ богонихон болзор соо бүхыдөө 7 мянга шахуу гектар тарьян баал болгогдоод байна гэхэ гү, али шэниисымнай ехэнхинь унагаагдаа. Тэрэнэй 1200 гектарынь суглуулагдажа сохигдонхой. Бүришье ехэ газарта баал суглуулжа сохихо байһыемнай һүүлэй 3 сүүдхэдэ таһалгаряагүй хура орожо һаатуулба. Мүн гүрэндөө түрүүшын 1000 шахуу центнер тарья тушаагаад байнабди.

Хура бороогой һаатуулбашье, механизаторнууднай эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ, бүхы 12 мянган гектар тарьяагаа богони болзорто хуряажа дүүргэхын тула ехэ оролдосотойгоор ажаллана. Хуряалгын эхилһэн түрүүшын үдэрһөө үргэн абасатай «ЖБН-10» түхэлэй жаткаар Кирилл Зайцев, Афанасий Леонов гэгшэд тус тустаа халаан бүриин 80—85 гектар тарья хадажа, бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулна.

А. Карпов,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин Борьёогой совхозой агроном.

Кукурузаяа хуряажа дүүргэв

Үниһэй механизатор Василий Хусинов «Гигант» колхозой правлениин тогтоолоор нёдондо кукурузашанаар томилогдоо һэн. Василий өөрынгөө тракторые һайнаар мэдэдэг байгаа, гэбэшье энээнһээ урид кукуруза гээшые тарижа үзөөгүй юм һэн. Тиимэһээ дүй дүршэлтэй болоһон кукурузашадһаа һургаал абадаг, тусхай номуудые уншадаг, кукурузын үндэр ургаса абаха талаар агротехническэ мэдэрэлтэй болохо гэжэ оролдодог һэн.

Нүхэр Хусинов тэрэ зун кукурузынгаа поли дээрэ ехэхэн ажал хэһэн байгаа. Тэрээнээ хэдэ дахин элдүүрилһэн, үтэгжүүлһэншье байха юм. Хэды тиимэ ехэ оролдолго гаргабашье, тэрэ жэл һайн ургаса абажа шадаагүй бэлэй. Тиихэдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр арайхан гэжэ 100 центнер кукурузын эшэ набша хуряаһан юм.

Энэ жэл Василий Хусинов кукурузынгаа тарилгада гол анхаралаа хандуулаа. Поли дээрэ наг шэбхэ элбэгээр гаргажа тараагаа, тэрээнээ уһалаа. Тиигээд газараа гүнзэгүйгөөр, һайн шанартайгаар хахалһан. Кукурузаяа тариһан хойноо, тэрээнэйнгээ ургахаһаань урид, мүн һая ургажа байхадань хэдэн удаа борнойлоо. Хоёр-гурба дахин зурууд хоорондохи элдүүрилгэ хэһэн байна.

Энэ бага бэшэ оролдолгынь аша үрэ кукурузын муу бэшэ ургасаар харюулагдаа. Энэ жэл гектарай дунда зэргээр 200—250 центнер эшэ набша хуряагдан абтаба.

Мүнөө нүхэр Хусинов кукурузаяа бултыень хуряажа абаад, газараа ерэхэ жэлэй тарилгада бэлдэжэ эхилээ.

В. Белоплотов.

ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО
ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭНҮҮД

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай VII съезд

МОСКВА, сентябриин 2. (ТАСС-ай корр.). Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай VIII съезд мүнөөдэр Москвада нээгдэбэ. Хоёр миллион тоотой горнягуудай, шахта баридаг хүдэлмэрилэгшэдэй делегадууд Союзуудай байшангай колонно зал соо сугларба. Нүхэр Н. С. Хрущев толгойлогшотой КПСС-эй ЦК-гай Президиумые Хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һунгаба.

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай хүдэлмэри тухай ЦК-гай түрүүлэгшэ И. М. Владыченко элидхээ.

Н. С. Хрущевой хүндэлэлд[...] И. Броз Тито сайлалга хэб[...]

БЕЛГРАД, сентябриин 3. ТАСС-ай корреспондентнүүд Д. Бочаров, И. Титов гэгшэд мэдээсэнэ:

Югославиин коммунистнуудай Союзай генеральна секретарь, Югославиин Социалис Федеративна Республикын президент И. Броз Тито һамгантаяа, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой, һамганайнь хүндэлэлдэ үдэшэлэн сайлалга хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ю. В. Андропов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Москвагай горкомой нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Ленинградай промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Толстиков, СССР-һээ Югославида байдаг элшэн сайд А. Н. Пузанов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг министерствын Европын табадахи таһагые даагша С. Т. Аставин болон бусад байгаа.

Югославиин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай секретарь, Югославиин Союзна Скупщиныи түрүүлэгшэ Э. Кардель, Югославиин коммунистнуудай Союзай ЦК-гай секретарь, Югославиин Социалис Фед[...]ративна Республикын вице-през[...]дент А. Ранкович, Союзна гүйсэд[...]хы вечиин түрүүлэгшэ П. Стамб[...]лич, Югославиин ажалшан арад[...] социалис Союзай союзна комитед[...] түрүүлэгшэ Л. Колишевский, Юг[...]славиин профсоюзуудай союз[...] Центральна Соведэй түрүүлэг[...] С. Вукманович, Сербиин коммунис[...]нуудай Союзай ЦК-гай секрета[...] И. Веселинов, Югославиин коммун[...]стнуудай Союзай ЦК-гай гүйсэдк[...]мой гэшүүн, арадай обороные э[...]хилхэ гүрэнэй секретарь, арми[...] генерал И. Гошняк, Югослави[...] коммунистнуудай Союзай ЦК-г[...] гүйсэдкомой гэшүүн В. Влахови[...] Югославиин ажалшан арадай соци[...]лис Союзай союзна комитедэй ула[...] хоорондын холбоо харилсаа эрхил[...] комиссиин түрүүлэгшэ В. Види[...] Югославиһаа Советскэ Союзда ба[...]даг элшэн сайд Ц. Миятович бол[...] тусхай тушаалтай бусад хүнү[...] Югославиин талаһаа байба.

Иосип Броз Тито Н. С. Хруще[...] хоёр тэндэ хундага үргэбэ. Сайла[...]гань хани халуун оршон байдал[...]да үнгэрөө.

СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министрэй нэгэдэхи орлогшо М. А. Прокофьевой хөөрөөнһөө

Манай ороной 1 миллион 750 мянган хүбүүд, басагад амжалтатайгаар шалгалта үгэжэ, дээдэ һургуули, техникумүүдтэ оробо. Дээдэ һургуули, техникумүүдтэ шэнэ халаанай ороһон тухай, һуралсалай шэнэ жэлдэ дээдэ һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй урда ямар зорилгонуудай табигдаһан тухай СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министрэй нэгэдэхи орлогшо М. А. Прокофьев ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ.

Промышленна предприяти, барилгануудай, колхоз, совхозуудай түрүүшүүл, хүбүүд, басагад дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта улам улам олоор абтана. Гэхэ зуура, ажабайдалай, ажалай дүй дүршэлтэй хүнүүд нимэ һургуулинуудта ороно. Дээдэ һургуулинуудта абтагшадай дунда сэрэгэй албанһаа табигдаһан хүнүүд олон. Элдэб предприяти, колхоз, совхозууд һурагшадые олоор зорюута эльгээһэн байха юм.

Хэды жэшээ дурдая. Энэ жэлдэ Москвагай гүрэнэй университедэй үдэрэй отделенидэ абтаһан хүнүүдэй хахадһаань олонхи үйлэдбэридэ хэды жэл хүдэлһэн байна. Ажалай дүршэлтэй 500 гаран хүбүүд, басагад, сэрэгэй албанһаа табигдаһан хүнүүд Куйбышевай нэрэмжэтэ Москвагай инженерно-барилгын институдэй нэгэдэхи курсда абтаа. Олон хүбүүд басагад элдэб предприятинуудай эльгээлтээр һурахаяа ерэһэн байна.

Целиноградска хүдөө ажахын институдые үнгэрэгшэ хабар 200 агроном, зоотехник, инженер-механизаторнууд дүүргэһэн байна. Тиигээд тэдэнэр Целиннэ хизаарай, Карагандинска областиин совхозуудта амжалтатай һайнаар ажаллажа ябана. Целиноградска хүдөө ажахын институдай үдэрэй отделенидэ мүнөө 600 хүбүүд, басагад оробо. Тэдэнэй 80 процентнь ажалай дүршэлтэй болонхой. Зургаан жэлэй туршада трактористтаар, жолоошоноор, комбайнераар ажаллаһан Ж. Оспанов совхозой эльгээлтээр оньһожоруулгын факультедтэ ороһон байна. Ж. Оспанов бүхы шалгалтануудаа «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр үгөө бшуу.

Оронойнай эгээ ехэ дээдэ һургуулинуудай нэгэн Томско политехническэ институт юм. Арадай ажахын элдэб һалбаринуудта ажаллаха дээдэ мэргэжэлтэй инженернүүд эндэ бэлдэгдэдэг. Мүнөө жэлдэ энэ институдта 3,5 мянган һурагшад абтаха юм. Үдэрэй отделенидэ орогшодой 80 процентнь ажалай дүршэлтэй болоһон хүнүүд.

Манай орон дотор ажаллажа байгаад һураха, ажалай һүүлээр үдэшэлэн һураха ябадал улам улам дэлгэрнэ. Энэ жэлдэ ажаллажа байгаад һураха хүнүүдтэ зорюулагдаһан Кировскэ политехническэ институт, Горьковско, Пермскэ болон бусад политехническэ институдуудай дэргэдэ техническэ факультедууд мүн лэ нээгдэһэн байна. Мүнөө жэлдэ дээдэ һургуули, техникумүүдтэ абтаһан 900 мянган хүбүүд, басагад ажаллажа байгаад һураха.

Машина бүтээлгын промышленностьда автомат түхеэрэлгэ дэлгэрүүлхэ, бүхыдэнь оньһожоруулга бэелүүлхэ, барилгын, хабсаралгын хүдэлмэридэ автомат түхеэрэлгэ хэрэглэхэ мэргэжэлтэй хүнүүд улам олоор бэлдэгдэхэ болоо гэжэ М. А. Прокофьев тэмдэглэбэ.

— Залуушуулай дунда соёл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум ехэ анхарал табяа. Тиигэжэ залуушуулые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ зорилго табигдана бшуу, гэжэ М. А. Прокофьев түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Энэ жэлдэ Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз 1050 гектарта кукуруза тарижа, бүхы дээрэнь бараг һайн ургаса ургуулаа. Мүнөө артелиинхид кукурузаяа хуряажа, силос даража дүүргэхэ дүтэлэнхэй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой 3-дахи отделениинхид кукурузын ургаса хуряажа байна.
М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Олон миллион хүнэй ленинскэ университет

Политическэ гэгээрэлэй талаар шэнэ һуралсалай жэлэй эхилхын урда тээ

Политическэ гэгээрэлэй талаар һуралсалай шэнэ жэлдэ эдхэл предприятинуудай, оилгануудай, колхоз, совхозуудай болон эмхи зургаанудай партийна организацинуудта хэгдэжэ байна. **Энэ һуралсалай жэлэй онсо өөрэ илнь юуб гэхэдэ, КПСС-эй -гай июниин Пленумэй ехэ ултэнүүдые дүүргэхэ зорилбйгоор үнгэрхэ байна. рксистско-ленинскэ теори лбарилгые, ажалшадай поическэ һуралсалые саашань һайжаруулгада тус Пленумэй ехэ анхарал хандуулһан йна бшуу.** ЦК-гай Пленум рэ эдэ асуудалнуудые зүб хэлсэлгэ бүхы совет ара коммунис үзэл бодолтойр хүмүүжүүлхэ тухай партийна анхарал оролдолгын гаргадаг байһые харуулна. Этийна пропагандын ленин гол ёһонуудые саашадань жөөхэ, ажабайдалтай, коммунис байгуулалтын зорилуудые бэелүүлхэ бодото ал ябуулгатай бүри нягта боотойгоор пропаганда хэталаар партийна организацинуудай хүдэлмэриин шуха удха шанартай байһые энум онсолон тэмдэглээ.

Политическэ гэгээрэл гээшэ ммунис байгуулалтын гол хала шэглэлтэй хододоо та холбоотой байдаг. Ажадалые хододоо һайн мэдэ партиин шиидхэбэринүү абьяас ехэтэйгээр бэелхэ, дотоодын болон уласрондын шухалын шухала арнуудые гүнзэгыгөөр ойло хэрэгтэнь үргэн олон алшадта туһалха, ажахын он культурна байгуулалт түсэбые амжалтатайгаар лүүлгэдэ, КПСС-эй Проммые дүүргэлгэдэ совет нүүдэй зохёохы эршэ хүсые ан шэглүүлхэ гээшэ пропагандистнуудай зорилго мүн. **Политическэ гэгээрэлэй гол хань ямар байхаб гэхэдэ, рксистско-ленинскэ теориие, халын шухала теоретическэ удалнуудые, КПСС-эй II съездын, КПСС-эй ЦК-й ноябриин болон июниин енумүүдэй шиидхэбэринүүй ёһоор табигдаһан бодото рилгонуудые, мүнөө үе сагай хала асуудалнуудые, бурлазна үзэл бодолтой, дэлйн коммунис болон хүдэлришэнэй хүдэлөөндэ ревизионизмын, хуушан үзэл бамталха, олониитэһээ таһарябадал гаргалгын элдэб мэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалхэрэгтэй.**

Политическэ гэгээрэл бэелүүлхэ талаар мүнөө тогтоод йһан гурим яһала таарамжатай гэжэ ажабайдал харуулаа. Политическэ һуралсалай түхэл маягые саашадань дрижуулан һайжаруулха, хүн ной наһанай, үндэһэ яһанай болон бусад онсо илгаае харадаа абан, партийна гэгээрэлдэ хүн зониие бүри олоор хабаадуулха, олониитын дунда пропаганда хэхэ онол аргануудые хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые абаха шухала.

Политическэ һуралсалай түхэл янзые коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй һайн дураараа **шэлэхэ гол һые наринаар сахиха** ябадал энэ һуралсалай жэлдэ бэлэдхэлэй үедэ хангаха шухала байна. Хүнэй оюун бодолойн талаар ургалтада, тэрэнэй бодото ажал хүдэлмэридэ марксизм-ленинизмые шудалга ямараар туһалнаб гэжэ жалшадта шадамараар тайлбарилха, һурагша бүхэнэй һуралсалайнгаа түхэл маягые зүбөөр шэлэн ололгые хангаха, маркснстско-ленинскэ теориие гүнзэгыгөөр шудалха һонирхол коммунистнуудта, партийнабэшэ хүнүүдтэ түрүүлхэ хэрэгтэй. Политическэ гэгээрэлэй һуралсалда хүнүүдые хабаадуулхадаа һанаанһаа абажа элдэб кружок гэхэ мэтые байгуулжа, һурагшадые «олоор» хабаадуулхын лэ хойноһоо эрмэлзэжэ болохогүй. Урдань иимэ ушар зарим партийна организацинуудта үзэгдэдэг байгаа. Хүн бүхэнэй һонирхол болон хүсэл эрмэлзэлгые, политическэ бэлэдхэлые, юрэнхы эрдэмые, хэдэг ажалайнь шэнжые хараадаа абаха хэрэгтэй. Имагтал иимээр хандаад байхадаа, политическэ гэгээрэлые ёһотойл һайнаар эмхидхэжэ, политическэ һуралсалда хайша хэрэгээр, ёһо тэдыгээр хандалгые зайсуулжа болохо байна.

Эдэ бүхы хүдэлмэриие зүндөө бүтэхэ ябадалда орхижо болохогүй байһаниинь ойлгосотой. Партийна организацинууд хадаа коллективүүдэй үмэнэ табигдаһан тодорхой зорилгонуудые хараадаа абан, политическэ эрдэмдэ һуралгын гол шэглэлые тодорхойлхо зэргэтэй. Хэрбээ ямар нэгэн предприятида экономикын асуудалнуудай хангалтагүйгөөр шиидхэгдэдэг, арга боломжонуудай һулаар хэрэглэгдэдэг байгаа һаань, политическэ гэгээрэл эмхидхэхэдээ, энээниие хараадаа абаха шухала болоно гэээшэ. Тусхайлбал, иимэ предприятида **кадрнуудай экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ тухай түрүүшын ээлжээндэ оролдолго гаргаха хэрэгтэй.**

Зарим коллективүүдтэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь тааруугүй абари зан гаргадаг, архи уудаг, хулиганидаг, социалис зөөридэ эзэн бусаар хандадаг баримтанууд үшөө бии байһаар. Ёһо заншалай хуулиин, коммунис хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар кружогууд болон теоретическэ семинарнууд эдэ дутуунуудтай тэмсэхэ хэрэгтэнь партийна организацинуудта лаб туһалха байна. Тиихэдээ дундуур тушаал даадаг хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые иимэ кружогууд болон семинарнуудта хабаадуулха хэрэгтэ тусагаар анхарал хандуулха шухала. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө коллективүүдтэхи хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түлөө түрүүшын ээлжээндэ харюусаха зэргэтэй байна бшуу.

Политическэ һуралсал **шата дамжуулан** эмхидхэлгые хангаха шухала. Ажалшадай һуралсалай холын хараата түсэбүүд энээндэ нилээд туһалдаг гэжэ дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. Ойрын хоёр-гурбан жэлэй туршада ямар теоретическэ асуудалнуудые шудалха ёһотойб, һуралсалай доодо шатын түхэл янзаһаа дээдэ түхэл янзадань хайшан гээд зүбөөр шата дамжан орохоб гэжэ һурагша бүхэнэй һайнаар ойлгохо хэрэгтэнь туһалха шухала.

Энэ һуралсалай жэлдэ **бэеэ даагаад һуралсал эмхидхэхэ** хэдэ хэдэн асуудалые шэнээр шиидхэхэ шухала, политическэ эрдэмдэ һураха энэ эгээн лэ таарамжатай аргые тоодоггүй ябадал гаргахаяа болихо хэрэгтэй.

Марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалдаг коммунистнуудта, партийнабэшэ хүнүүдтэ бүри һайнаар туһалдаг болохо шухала. Партийна комитедүүдэй болон эхин организацинуудай секретарьнуудай, соёл сурталай таһагуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, тусгаар томилогдоһон консультантнуудай тэдэнэртэй уулзажа, ямараар һуража байһан тухайнь хододоо хөөрэлдэдэг байхаар энэ хэрэг табигдаха зэргэтэй.

Теоретическэ семинарнуудһаа гадна, **диспудүүд (үгэ буляалдаан), теоретическэ конференцинүүд, рефераднуудые бэлэдхэлгэ, тэдэниие зүбшэн хэлсэлгэ, теоретическэ статьянуудые, брошюранууд болон номуудые шудалха хүдэлмэри, политическэ темэнүүдээр лекци, элидхэлнүүдые бэлэдхэлгэ** шухала һуури эзэлхэ ёһотой.

Политическэ болон технико-экономическа һуралсал нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ гол ёһо бэелүүлгээр олон партийна организацинууд үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ һайн дүй дүршэлтэй болоһон байха юм. Энэ дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ зэргэтэй. **Коммунис ажалай һургуулинуудта тусгаар анхарал хандуулхаар.** Тодорхой экономикын асуудалнуудые, политическэ эрдэмэй үндэһэ һуурине, коммунис хүмүүжүүлгын асуудалнуудые, тэрэшэлэн үйлэдбэриингөө мэргэжэл шадабари дээшэлүүлгэдэнь туһалхаар түрүү дүй дүршэл, научно-техническэ түйлалтануудые эдэ һургуулинуудта хүдэлмэришэд шудалдаг байна. Колхоз, совхозуудта **һуралсалай комбинадуудые** байгуулдаг болоһон дүршэлые анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзэхөөр, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ болон юрэнхы эрдэмдэ һураха, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэг эдэ комбинадуудта холбоо һайнтайгаар эмхидхэгдэдэг.

Хүдэлмэришэд болон колхознигуудай профессиональна һуралсалай һургуулинууд болон курсануудай һуралсалай программада совнархозуудай, республика, областиь болон хизаарнуудай ажахын бусад зургаанууд болон организацинуудай оруулхын тулада политическэ эрдэмэй үндэһэ һуурииин болон тодорхой экономикын талаар тусхай бүлэгүүдые зохёохо тухай партийна комитедүүдэй оролдолго гаргахань щухала. Профессиональна техническэ эрдэмдэ һураха элдэб түхэлэй һургуулинуудта политическа заняти үнгэргэхэ пропагандистнуудые һаяар шэлэн оложо бэлдэхэ, тэдэндэ зорюулжа семинарнуудые үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Экономическа эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар олдоһон дүй дүршэлые хараадаа абаха шухала. Партийна, советскэ, ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэришэдэй һуралсал эмхидхэхэдээ хамагай түрүүндэ **экономическа конференцинүүдые, элдэб семинарнууд болон һургуулинуудые** хэрэглэхэ; экономическа тусхай бэлэдхэлгүй дундуур тушаал даадаг хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсал эмхидхэхэдээ, **мастернуудай курсанууд болон һургуулинуудые, экономическа һургуулинуудые, тодорхой экономикоор кружогууд болон теоретическэ семинарнуудые** байгуулбал таарамжатай. Үргэн олон ажалшадай экономическа һуралсал эмхидхэхэдээ кружогуудһаа гадна, **түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудые байгуулхада, арадай ажахын мэргэжэлтэдэй бүлэг бүлэг хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэ, дэлгэрэнгы лекцинүүдэй хэгдэдэг болон** бусад газарнуудые эмхидхэхэдэ туһатай байдаг. Экономическа һуралсалай элдэб һургуулинуудта зарим адли темэнүүд болон материалнуудые нэгэ үедэ шудалбал таарамжатай байна. Энэ хадаа тус тус асуудалнуудаар ниитэ заводой теоретическэ семинарнуудые, элдэб рейдовэ шалгалтанууд болон харалганиуудые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, үйлэдбэриин шухалын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ, шиидхэлгэдэ бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал хандуулха арга олгохо байна.

Һуралсалда анха түрүүн хабаадуулагдаха хүдэлмэришэд болон колхознигуудта зорюулжа, **политическэ һургуулинуудые** байгуулбал таарамжатай. Эдэ һургуулинуудта политическэ эрдэмэй үндэһэ һуури, тодорхой экономико шудалха байна.

Политическэ гэгээрэл нэгэ хэбээр, нэгэн адляар эмхидхэжэ, кружогууд болон семинарнуудые эмхидхээд лэ хизаарлажа болохогүй. Ажалшадые соёл сурталай талаар хүмүүжүүлхын тулада арадай **университедүүдые, дэлгэрэнгы лекцинүүдые хэдэг газарнуудые, асуудал болон харюугай үдэшэнүүдые, диспудүүдые** болон олониитын эрмэлзэлгэ болон эрилтэнүүдые хүсэдөөр хараада абажа шадахаар пропаганда хэхэ бусад аргануудые саг үргэлжэ, һайнаар хэрэглэхэ шухала.

Уласхоорондын ажабайдалай, манай партиин гадаадын политикын шухалын шухала асуудалнуудые кружогуудта, лекци болон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ һайнаар, гүнзэгыгөөр шудалхын орондо, тиимэ шухала бэшэ жэжэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Мүнөөнэй политикые шудалха хэрэгтэ иимэ һэбхеэр хандадаг ябадалые зайсуулхаар болоо. Партийна комитедүүд хадаа кружогуудай хүдэлмэриин удха тухай һанаагаа ехээр табидаг, ээлжээтэ занятинуудай темэнүүдые тодорхойлолгодонь, занятинуудые удха түгэлдэрөөр үнгэргэлгэдэнь пропагандистнуудта туһалдаг байха ёһотой.

Коммунизм байгуулагшын сахиха ёһо заншалай хуулитай олониитэ ажалшадые танилсуулхын тулада политическэ гэгээрэлэй арга боломжонуудые шэнэ һуралсалай жэлдэ эгээн лэ ехээр хэрэглэхэ шухала. Илангаяа залуушуулда зорюулан эдэ асуудалнуудаар кружогууд болон теоретическэ семинарнуудые байгуулхада туһатай. Тиихэтэй хамта коммунис ёһоной абари заншалай, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгын асуудалнуудта занятинууд дээрэ хододоо анхарал хандуулагдадаг байхаар философи, партиин түүхэ, политическэ эрдэмэй үндэһэ һуури болон бусадые шудалха кружогууд болон семинарнуудай хүдэлмэри эмхидхэхые һанамжалан дурадхагдана.

Политическэ гэгээрэлэй удхыень саашадань һайжаруулха, тэрэниие ажабайдалтай, коммунис байгуулалтын тодорхой зорилгонуудые шиидхэлгэтэй бүри нягта холбоотой болгохо асуудалнуудта партийна организацинууд гол анхаралаа хандуулдаг байха ёһотой. Кружогууд болон семинарнуудта шудалан үзэгдэхэ гол асуудалнууд урда жэлнүүдэйхи мэтэ һуралсалай зохихо программануудаар тодорхойлогдохо байна. Гэбэшье заняти бүхэнэй удха имагтал энээгээр хизаарлагдаха бэшэ, ажабайдалһаа гараһан асуудалнуудаар хододоо баяжуулагдажа байха ёһотой.

Политическэ һуралсалай гол зорилгын нүлөө ехэтэй байлгань юугээр тодорхойлогдохоб гэхэдэ, хүн теоретическэ эрдэмтэй болоходоо соёл сурталай талаар этигэл түгэс болохо зэргэтэй. Тэрэ түгэлдэр этигэлдээ үндэһэлэн ушар ёһо һайнаар мэдэдэг, эдэбхитэйгээр ажалладаг, ниитэ-политическэ ажал ябуулгада хабаадалсадаг болохо, һайн һайхан абари заншалтай байха ушартай. Үйлэдбэриин ажал ябуулгые, мүн коллектив болон хүн зоной дунда хэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулгада хамаатай **бодото тодорхой даалгабаринуудые һурагшадта үгэдэг байхада** таарамжатай. Һуралсалай түхэл янзые хараада абан, жэшээлхэдэ, үйлэдбэриин ажал ябуулгые шэнжэлхэ, үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн тодорхойлхо, бэрхэшээлнүүдые зайсуулгада туһалха, предприяти, колхоз болон совхозой ажахын ябуулгын дутуунуудые зайсуулха талаар һанамжанууд болон дурадхалнуудые бэлдэхэ, элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдөө болон лекцинүүдые үнгэргэхэ, ажалай журам эбдэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэхэ, шажанда эсэргүү пропагандада хабаадалсаха, хэблэлдэ толилхын, пропагандын хүдэлмэридэ хэрэглэхын тулада коммунис байгуулалтын теориин болон бодото дүршэлэй эгээн шухала асуудалнуудаар рефераднуудые бэлдэхэ гэхэ мэтын даалгабаринууд үгтэжэ болохо байна.

Һурагшадай болон пропагандистнуудай хүсэл эрмэлзэлгэ хараада абтажа, мүнөө жэлдэ кружогууд болон семинарнуудай һуралсалай программа дотор бодото заняти хэхэ жэшээнүүд харуулагдаһан байна. Нютагай эрхэ байдалые, һурагшадай состав болон бэлэдхэлые хараада абан эдэ занятинуудаар үгтэхэ даалгабаринуудые политическэ гэгээрэлэй байшангуудай хүдэлмэрилэгшэд, пропагандистнууд өөһэдөө, партийна комитедүүдэй туһаламжаар, тэдэнэй хүтэлбэреэр бүри тодорхой болгохо ёһотой.

Политическэ һуралсалай шанар болон нүлөөнь хамагай түрүүндэ пропагандистнуудһаа дулдыдаха байна. **Партийна гэгээрэлэй бүхы түхэл янзын һургуулинуудта пропагандистнуудые шадамараар шэлэн оложо, бэлдэхэ гээшэ партийна комитет бүхэнэй, эхин парторганизацинуудай түрүүшын ээлжээнэй уялга болоно.** Тэдэнэр хадаа ехэ, харюусалгатай хүдэлмэреэ хэхэдэнь пропагандистнуудта саг үргэлжэ туһалха, ажабайдал болон коммунис байгуулалтын дүршэлһөө уламжалан гараһан, тиигээд занятинуудай удхань бололсохо асуудалнуудые тодорхойлхо үүргэтэй.

Пропагандистнуудтай хүдэлмэри хэхэдээ эдэбхи ехээр гаргадаг занятинуудта, тусхайлбал, семинарнуудта, теоретическэ орёо асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалха, мүн предприятиин, колхозой, совхозой ажал ябуулгые экономическа талаарнь шэнжэлхэдэ шухала болохо материалнуудаар тэдэниие хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй. Үдэр бүри боложо байдаг шухалын шухала хэрэгүүд тухай пропагандистнуудта болон лекторнуудтэ ходо мэдээсэжэ байдаг ябадалые дэмжэхээр байна. Марксистско-ленинскэ теориин гол шухала хубинууд болон асуудалнуудые ажалшадай гүнзэгыгөөр шудалдаг болоһон дээрэһээ пропагандистнуудые тусхай мэргэжэлтэй болгобол таарамжатай.

Олон пропагандистнууд, илангаяа арадай ажахын мэргэжэлтэд пропагандистска хүдэлмэриин онол аргануудые үшөөл һулаар мэдэдэг. Энээниие хараада абажа, пропагандистнуудай шадабари дээшэлүүлхэ очно болон заочно һургуули байгуулхые, нэмэл заняти үнгэргэдэг болохые, залуу пропагандистнуудые дүршэлтэй пропагандистнуудай шефтээ абалга эмхидхэхые һанамжалан дурадхажа болоно. Городуудта, мүн дөөдэ, колхоз, совхоз үйлэдбэриин управлени дэй парткомуудай дэргэд тодическа конференцину олоор үнгэргэдэг байха рэгтэй. Политическэ гэгэ дэ кинофильмэнүүдые, д зитивүүдые, харуулан гуулха бусад зүйлнүүдые наар хэрэглэдэг болохо ш ла.

Эрдэмтэд, дээдэ һург нуудай багшанар проп дистнуудта горитой туһа жа үзүүлхэ зэргэтэй. Н наукануудай кафедрану лон институдууд хадаа тийна пропаганда хэхэ на **методико зохёохо, нютага** хэ байдал хараада абан, тус предмедүүдые зааха дикын асуудалнуудаар һа жа дурадхалнуудые ору социологическа тодорхой жэлэлгэнүүдые хэхэ, һура дай составые, тэдэнэй эр нүүдые, һуралсалай ямар гэн түхэл янзын хэр үрэ тэй байһые шэнжэлэн м зэргэтэй.

Һуралсалай шэнэ жэлд жалтатайгаар бэлдэхэ шэ хамагай түрүүндэ энэ рэгые партийна комитеду зүгһөө ямараар хүтэлбэ һэнһөө дулдыдаха б **Ажалшадые суртал бод талаар хүмүүжүүлгэдэ тийна эхин организацину дүүргэдэг үүргые али хоор дээшэлүүлхэ хэр** Политическэ һуралсал э хэлгые бүрин пропаган нуудта тохожо орхёод шад буруу юумэ хэнэ г Политическэ гэгээрэлэй гые хододоо эрхилжэ, тинуудай, лекцинүүдэй, тическэ хөөрэлдөөнүүдэй хада ехээр һонирхожо гээшэ партийна комитет, организаци бүхэнэй уялга лоно.

Политическэ гэгээрэлэ лаар һуралсалай шэнэ ж бэлдэхэ асуудалнуудые мэл партийна суглаануу рэ, партийна комитеду зүбшэн хэлсэжэ, КПС ЦК-гай июниин Плен эрилтэнүүдэй ёһоор поли скэ һуралсалай бүхы янзын һургуулинуудай жалтатайгаар хүдэлмэр тодорхой хэмжээнүүдые раалбал туһатай байха.

Кружогуудые олоор гуулха ябадалаар даш хаяа болихо, политическ гээрэлэй талаар нюдэ да даг баримтануудтай шангаар тэмсэхэ, совет х дые суртал бодолой та хүмүүжүүлхэ зорилгону амжалтатайгаар шиидхл түлөө партийна хүдэлмэр шэ бүхэнэй, коммунист нэй харюусалгые дээшэлү хэрэгтэй.

Партийна организац хадаа энэ һуралсалай ж политическэ гэгээрэл удх гэлдэрөөр эмхидхэлгые гаха, пропагандын шана лон нүлөөе дээшэлүү коммунис байгуулалтада нэй дүүргэдэг үүргэ ехэ хын түлөө үдэр бүхэндэ досотойгоор тэмсэхэ зэрг

Һаяхан Сочидо Фрунзын нэрэмжэтэ шэнэ санатори нээгдээ. Эрхимээр амарха, аргалуулха бүхы эрхэ байдал тэндэнь бии болгогдонхой. Унтаха, аргалуулха, хүхихэ сэнгэхэ корпусууд, уһанда орохо бассейн, онгосоор ябаха станци болон бусад бии бшуу. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: санаториин палата соо.

ТАСС-ай фотохронико.

Хонидоо үрэжүүлжэ дүүргээ

Хонидые үсхэжэ, олошоруулжа байһан түрүү хонигодой дунда Борьёогой «Коммунизм» колхозой гэшүүн Рабдан Дондокович Чойбонов эримүүдэйнь тоодо оролсохол байха. Эхэ хонидой отарада эрээрээ олон жэлдэ ажаллаха уураа, хэды мянган хурьгаые тодон абажа, хүл дээрэнь аргаад, хонин болгожо табяа ээшэб! Даажа байһан ажалаа үнэн сэхээр, оролдосотойгоор хандадаг Рабдан Дондокович жэл бүри ехэ амжалта уйлана. Мүнөө жэл зуун эхэ онин бүриһөө 93 хурьга түлүүлээ.

Коммунист нүхэр Чойбонов хододоо урагшаа һанаатайгаар ажаллажа, ажабайдалдаашье, хүдэлмэри дээрээшье жэшээ харуулжа байдаг. Даажа байһан отараараа коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ, үни хада һанаһан, зориһондоо хүрэнхэй. Тиигээд коммунис ажалтанай нэрэ солые улам алдаршуулжа, хододоо түрүү зэргэдэ ябана. Колхоз соогоо түрүүлэн, хонидойнгоо үрэжүүлгые мүнөө жэл тон богонихон болзорто, гол түлэб һарын болзор соо түгэсхэбэ. 700 гаран хонидынь үрэжүүлэгдээд, мүнөө һайса шалгагдажа, һубай үлэхэгүйнь тула дахин ототой болоһон хонидынь хоёрдохёо үрэжүүлэгдээд байна.

Д. Цыренжапов.

Зэдэ.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной сентябриин 4.

Республикын хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэдэ

Худал мэдээ хүргэгшэдые шангаар хэһээхэ

Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэ Хэжэнгын совхоздо хонинон үрэжүүлгын хэр зэргээр ябуулагдажа байһые шалгажа үзэбэ. Тиихэ зуураа хони үрэжүүлгэ эндэ ехэ гээгдэлдэ оронхой байна гэжэ элирүүлэгдэбэ. Үрэжүүлэгдэхэ бүхы 24 мянган эхэ хонидойнь минил 6500 шахуу толгой үрэжүүлэгдэнхэй. Совхозой дирекциин сэхэ захиралтаар 11 отарын хонидто үүлтэр муутай хусанууд һула табигданхай байгаа.

Шалгалта хэжэ байха үедэ үрэжүүлгын 17 пунктын оройдоол хоёрынь хүдэлөө нэрэтэй боложо байгаа һэн. Техник-үрэжүүлэгшэдээр хүдэлхэ хүнүүд болон хонишод тусхай курсада һургагдаагүй. Тэрээнһээ боложо тэдэнэр хони үрэжүүлхэ юрэнхы заабаринуудые мэдэхэгүй байба.

Тус ажахын зарим техник-үрэжүүлэгшэд худал хуурмаг мэдээ хүргэжэ, мэхэ гохо гаргажа эхилээ. Жэшээнь, совхозой 2-дохи фермын (эрхилэгшэнь нүхэр Намдаков) ахалагша хонишон нүхэр Галсановай отарын хонидые үрэжүүлхэ техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр Ринчинов һүни болохолоор зорюута бэдэрдэг хусануудаа хонид соогоо һула табижархидаг, станциһаа асаргадаһан хусын үрэ хаяжархидаг байба. Тииһэн мүртөө августын 10-һаа 22 болотор 260 хонин үрэжүүлэгдээ гэжэ дэбтэр соогоо тэмдэглэжэрхиһэн зэргэтэй. Пункт дээрэхи түхеэрэлгэ хэрэглэгдэдэггүй, үрэжүүлгэ хэдэг станок пунктын хажууда шорой шабарта, үбһэ ногоондо даруулшанхай хэбтээ бшуу.

Иимэрхүү байдал мүн нүхэр Дондоковой отара дээрэ үзэгдэһэн. Нүхэр Дондоков үбһэ хуряалгаһаа сүлөөлэгдэһэн, отара дээрээ хүдэлжэ байдаг. Тэрэ отара дээрэ техник-үрэжүүлэгшээр нүхэр Оюнтуева хүдэлдэг. 736 хонидто бэдэрдэг 9 хуса таһалагданхай. Зүгөөр тэдэнэй дүрбэниинь дунда шадалтай, дүрбэниинь туранхай, нэгэниинь бүри гарьдашанхай. Үүлтэрэйнь талаар хараха болооһаа, хоёр хусань III—IV класай, хоёрынь голодоһондо гарахаар болоһон хусанууд байгаа бшуу.

Совхозой 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи фермэнүүдэй отаранууд дээгүүр шалгалта хэхэдэ хоёр лэ пунктһаань бэшэндэ бэдэрдэг хусанууд бүгэдэндөө һүниин сагта хонид соогоо оруулагдадаг, үглөөгүүр нюдэ далдалхын зорилгоор илгажа абтадаг жэшээтэй.

Иигэжэ хуушан ёһо гуримаараа хусануудаа хонидтоо табижа ороондо оруулжа байһан хэрэг хадаа саашадаа яашье тэсэшэгүй зүйл болоно. Энэмнай искусственна аргаар хонидоо үрэжүүлээбди гэһэн худал хуурмаг, ёһотойл мэхэ болоно бшуу. Совхозой ототой болоһон хонидые бэдэрдэг хусанууд ехэнхидээ үүлтэр муутай, туранхайнууд. Тиимэ мүртэнь тэдэндэ ямаршье концентрат, нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй. Олохон отарануудта хүрьгад эхэтэеэ суг ябаһаар.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэг иимэ муу бэлэдхэлтэйгээр, эмхи гуримгүйгөөр эрхилэгдэжэ байһан ушар хадаа совхозой главна зоотехник нүхэр Хантаевай даалгаһан ажалдаа ямаршье харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа, совхозой директор нүхэр Дугаровай энэ шухала кампани тушаа анхарааагүйһөө, тодорхой хүтэлбэри үгөөгүйһөө болобо гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Нүхэр Дугаров хони искусственна аргаар үрэжүүлхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгоогүй, совхозой мэргэжэлтэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоногүй.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ мууса бэлдэһэнэйнь, үрэжүүлгэ һаа жа байһанайнь түлөө Х гын совхозой директор Дугаровта, совхозой г зоотехник нүхэр Хантаев мэ тохохо гэжэ республ хүдөө ажахын продукти абаха, бэлэдхэхэ министе өөрынгөө захиралта дото дорхойлбо. Тиихэдэ хони бэрилхэ энэ шухала хү ридэ ёһотой гурим байгу шадаагүй һаа, нүхэр Х ажалһаа гаргагдаха х рөө гэмнэгдэхэ байна гэ рэ приказ дотор хэлэгдэ

Тус совхоздо хонидые жүүлхэ хүдэлмэриин г дэ ороһон хэрэгые үшөө наар шалгажа, мүрдэжэ үрэжүүлгэдэ һаад хэжэ һан, үүлтэр муутай ху дые хонидтоо һула т оруулжа байһа тэ нюурнууд тушаа эри жээ абахыень Хориин бэрииин управленидэ дур даба. Гадна хони үүсхэ хэ түсэб дүүргэхэ та тусхай туһаламжа үз мүн тус управленидэ хагдаба.

Хэжэнгын совхоздо үрэжүүлгын хэр ябажа сентябриин тэн багаар шалгахыень министе мал ажалай таһагта з үгтэбэ.

Ажалай жолоо баригшад

Зураглал

...ис РАДНАЕВИЧ Санжими...в даруу зантай, түбшэн Ямар нэгэн юумын бүтэжэ ...һаа, хубхай тэбдэхэ, мэдээ ...ин гүйхэ, харайхагүй, даам...бодожо үзэхэ, аалиханаар ...ябаха.

...й абари зан һайн мэдэхэ ...зон:

...тахадаал Борис Раднаевич... хэзээнэйхиһээ үлүү ехээр ...болонги, ажал хэрэгтээ ...бана ха гэлсэдэг.

...Санжимитыпов гансал кон...ам һуугаад, ажал хэрэгээ ...бэшэ, харин хаанашье ...гэртээшье сайлажа һуу...ан тухайдаал бодомжолжо, ...ябадаг заншалтай.

...айса гаран жэлдэ Чисаа...вхозой 2-дохи фермые хү...э байха зуураа, эрид зо...шумууһан бэрхэ эмхидхэл...аа нютагайнгаа зондо ха...

...н,—гэжэ гарыень барин ...Зай хэр ажаллажа бай...

...аднаевич намтай золгожо, ...лдэхэдээшье, юуншьеб ...шэһэн хэбээрээл, бодолго...и шэгтэй, үргэн духаяа ...лган, дабхарятай хур...нюдэдынь сэбэр бодолоор ...байгаа һэн.

...л харюусалгатай, хүшэр ...ороод байна. Таряа ху...й түлэг дундаа. Үбһэ тэ...эдхэлгэ үргэлжэлһөөр.— ...гой үбһэшэнөөр ябаагүйб. ...тиишэлхэмни гээшэ гү ...тэрэ хэлэбэ.

...іээ хуряажа дүүргэхэ ...аалта?

...ргэнтээшье гэхэдэ болохо. ...ной хагдартар шугы бур...өорооршье һаань, бухал...рэгтэй ха юм даа. Зай, ...н тоосоото хонишодой ...бригадир Буда Буянтуев ...гожо хөөрэлдыт даа,— ...заһабарилгын мастерской ...лан ябашаба.

...шарайтай, набтаршаг аад, ...орюун бэетэй хүн ойром хүрэжэ ерэлэй. Би ушараа хэлэбэб.

— Зай, яахаб теэд, намтай һуугаад ошоёл даа. Ажал хэрэгыемнай нюдөөрөө хаража үзөөд, зураглан бэшэхэ хэрэгтэй бшуу,—гэбэ.

ЖҮЛЛӨӨД ЯБАҺАН хурдан хара морёорнь нилээд гүйлгэлдэһэн хойноо Гангатын гол хүрэжэ ерэбэбди.

— Манай бригадынхид эндэ хоёр мянга гаран бухалтай болонхойбди. Тээ тэрэ шугын наанахана нүхэр Вафин үбһэ һурилхээ байна,—гээд мүнөөхи бригадир хэлэбэ.

Хүсэд дүүргэгдээгүй ута һурмие тойруулжархиһан олон бухалнуудай дунда нэгэ хүнэй үдхэн ногоон үбһэ ехэ ехээр асалаад, һэгсэгэд гэтэр өөдэнь шэдэлхэ элихэнээр харагдаадхиба.

— Нүхэр Вафин ёһотойл ажалша хүдэр эрэ гээшэ. Үдэрэйнгөө даабари 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг. Үбһэндэ һая ороод байхадаа гар хажуураар үдэр соогоо 70—80 сото газарай ногоо унагаадаг һэн,—гэжэ һуришэн тухайдаа омгорхон хөөрэбэ.

Манай иигэһээр ойртожо ерэхэдэ, нүхэр Вафин хоёр һаншаг уруугаа гоожоһон хүлһөө гарайнгаа альгаар аршасгаан ерэжэ, мэндэшэлхэ зуураа:

— Зай, Борис Раднаевичта нам тухай хэлээ гүт?—гээд, бригадираа шарайшалан зогсоно.

— Теэд тэрэш мэнэ өөрөө ерэхэнь. Уулзахадаа хэлээрэй,— гэжэ нүхэр Буянтуевынь харюусана.

Ямар нэгэн шухала хэрэг болоо ха юм гэжэ тухайлбашье, тэрээн тухай асуубагүйб. Саг дээрэнь хуу мэдэжэ абана бээзэбди!

Үбһэшэд намтай удаан зугаалжа, үнэтэ сагаа барабашегүй, булта шамдууханаар ажалаа хэбэ.

Буда бригадир морёо мулталан, хүлынь тушажа табяад, өөрөө аса абажа, һүри хаялсана. Мүн намдашье миин ёдойжо байхань аягүй болобо. Бухалшад улам хүхюутэй шууяатай боложо, түргэ түргэн гүйлгэлдэн, мориной соёроон соо бухалаа шэрэнэ. Ута һүримнай түргэнөөр өөдөө бодожо эхилбэ. Хүнүүдэй баярынь улам ургажа, ажалайнь абьяас бүри шангадана янзатай.

— Түргөөр ябуулыш, бухалаа тойрыш,— гэжэ хашхаралдахадань, дүтын шугы бургааһанай орой дээгүүр сууряатан соностоно.

Гоёл байна даа, үнгын сэсэг набшаар бүрхөөһэн талада, тунга ногоон соо ажаллаха гээшэ аятай даа. Бухал оруулдаг эхэнэрнүүдэй нэгэн иигэжэ дуулана:

Сэлгеэхэн Худамнай дээхэнүүрээ
Шэлэрхэгшэ бэшэл аад, налгайхан...

ИИГЭЖЭ УРМА зориғоо бадаруулан хүхюутэй, омогоор ажаллажа ябахадаа, хүнэй сэдьхэлдэ хүнгэн, зохид байнгүй яахаб даа гэжэ би тэдэниие харахадаа бясанаб. Теэд энэ ажал хүдэлмэри иимээр, хүхюу һайханаар хэн эмхидхэнэ гээшэб?

Эндэ Буда Буянтуевай хүтэлбэри доро 10—11 хүн ажаллана. Таряа хуряалгада орожо захалһаар хүниинь бүришье үсөөрөө. Гэбэшье тэдэнэр үшөө 200 гаран центнер үбһэ хуряахаар шиидэнхэй. Ажалша, малша, эрэлхэг зоримгой хүнүүд һанаһандаа хүрэжэ, һарбайһанаа абахань дамжаггүй.

Илангаяа эндэ жара гаран наһатай үбгэн Гуржаб Жигмитдоржиев, мүн хонишод Данзан Маладаев, Валей Вафин, бухал шэрэдэг үхибүүд Шулуун-Бато Дашидоржиев, Батодалай Гуржапов гэгшэд бүтээсэтэй һайнаар ажаллажа, нүхэдэйнгөө дунда мүрысөөндэ ходо түрүүлнэ.

— Бригадирнай өөрөө хармаандаа гараа хээд ябадаггүй, мантаяа тон адлихан ажалладаг,—гэжэ тогоошон Цыбжит Эрдынеева үбһэшэдтөө эдеэ шанажа байха зуураа хөөрөө һэн.

Үнэхөөрөөшье, Буда Буянтуевые нютагайнь зон ехэ хүндэлдэг, тэрээнтэй суг ажаллахада хүнгэн, зохид, ажал хэрэг бүтэсэтэй юм гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Юундэб гэхэдэ, Буда ямаршье ажалда ябахадаа өөрөө хамаґһаа түрүүн хамсыгаа шуужа, үльгэр жэшээ харуулан ажаллажа ородог ха юм. Буда Буянтуевай хүтэлбэрилдэг хонишодой бригадынхид республикынгаа 40 жэлэй ойн урда дэлгэрһэн мүрысөөндэ амжалта түйлан, түл абалгаар фермэ соогоо түрүү һуури эзэлээ. Бухэли үбэлдөө, хабарай хагсууда хонидой тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхын хойноһоо оролдожо ябана бшуу.

Иигэжэ үбэл, зунай үедэ эршэмтэйгээр ажаллаһанай ашаар хонин һүрэгөө тобир тарганаар харуулһалжа, тоо толгойень улам олошоруулан үдхэжэ байна. Мүнөөшье Буда үбһэшэдөө дахуулаад, эсэшэ сусашагүй ажаллана, хүдэлмэриин эгээл хүшэрыень шэлээд һүри хаялсана.

— Нүхэр Вафин,—гэжэ тэрэ баяртайгаар ооголбо,—Борис Раднаевичнай ерээ.

Асашан Валей Вафинай эрьежэ харахада, фермые эрхилэгшэ хүнгэн машинынгаа рульда өөрөө һүунхай, хойто ой сооһоо гараад, тооһо татуулан наашаа гүйлгэжэ ябаба. Уданшьегүй ойронь ерэжэ тогтохотойгоо хамта:

— Эсээ гүт?—хүхюунээр асууба:

— Юу хэлээ гээшэбта? Таньһаа үлүү ехэ юумэ хэжэрхиһэнээ балай мэдэнэгүйбди.

Борис Раднаевич, юундэшьеб, энеэгээд:

— Асал даа наашань асаяа! һүри хаялсаад туршахадашье яахаб...

ТЭРЭ ХҮДЭЛХЭДӨӨ шумууһан бэрхэ. Асалхадаашье һурамар хэбэртэй. Бухалтай үбһэнһөө бад байса үргэжэ, һүриин орой руу хаяна. Үнөөхи Вафин хажуудань байгаад:

— Тугаархана бригадиртаа хэлээ һэм. Намайе таряа хуряалгада гаргыт, эгээл хүшэр, халуун ажалда хабаадалсахаа һананаб,—гээ һэн.

— Теэд һүри хэн хаяхаб?

— Хүн юу барагдаха һэм, табит даа,— гээд, Вафин һаланагүй.

— һэ, энэшни мүнөө эгээл харюусалгатай, шухалын шухала ажал гээшэл. Үбһөө гутаангүйгөөр һурилжэ абаха хэрэгтэй бшуу. Тиимэһээ шамда найдажа эндэ табяа ха юмбибди,—гээд, Борис Раднаевич ойлгуулан хэлэбэ.

Вафин тиигэжэ дуулахадаа, аягүйрхэн уруугаа харашана, удаань һанаа алдан:

— Зүбшье хадаа,— гэжэрхёод, хүдэр томо гарайнгаа альганда нёлбожо асаяа абаад, урматай болоһондол ажаллажа оробо.

Фермые эрхилэшэ бригадир хоёр машинада һуужа, сабшалангайнгаа газар үзэхэеэ ошобод. Эндэхи үбһэ хэды үдэр соо абажа дүүргэхэб, энээнэй түлөө хэр зэргэ ехэ хүсэн хэрэгтэйб гэжэ зүбшэхэеэ һанаа бшуу. Эндэхи үбһэшэд бүхы хүдэлмэреэ хараалһан лэ сагтаа дүүргэжэ шадаха. Тиихэдээл Вафинай һанаан хүсэлдэжэ, мүн лэ таряа хуряалгада хабаадалсаха аргатай болохо ха юм.

Гушабал ДАРЖАЕВ.
Хориин үйлэдбэриин управлени. Могсохон нютаг.

ҮЙЛЭДБЭРЕЭ ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛТЭЙ БОЛГОХО

...нэгэн продукци гар... үйлэдбэреэ мэргэ... предприятинуудай ...зүб коопераци бай...ээшэ ажалай бүтээсэ ...лгын, продукциин үнэ ...аруулгын, үйлэдбэреэ ...эдхэлгын арга нүхэ...й нэгэн болоно. Про...остиин, барилгын энэ ...а Россин Федерациин ...илэгшэдэй апрель һа...оһон зүблөөн ехэхэн ...хандуулжа, бүри үр...йсатайгаар ябуулха ...даабари арадай ...советүүдтэ үгтэһэн

...Зүүн-Сибириин эко...а райондохи машина ...зарим заводуудые ...эглэлтэй болгохо зо...һүүлэй үедэ бага бэ... хэгдэжэ, һайн үрэ ...агдаа.

...овой Карл Марксын ...э машина бүтээлгын ...рүүндээ элдэб насо...станогуудые, пеэшэн...хамалнуудые гарга...аа. Тэрэниие ганса...с бүтээдэг болгоходо, үйлэдбэринь богонихон болзор соо хоёр дахин дээшэлбэ. Шахта, руднигуудта хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ бүтээдэг Дараһанай завод өөрынгөө гол продукциин хажуугаар химическэ түхеэрэлгэнүүдые, компрессорнүүдэй запас частьнуудые, мүн бусад элдэб зүйлнүүдые гаргадаг байһан юм. Энээниие нь болюулхада, гол продукцияа бүтээлгэнь 75 процентээр ургаа. Шэтын станок бүтээлгын завод баһал иимэрхүү байдалтай байһан. Теэд тэрэниие ганса металл отолдог станок бүтээлгэдэ мэргэжүүлһэнэй ашаар гурбан жэлэй туршада станок үйлэдбэрилгэнь 2 дахин дээшэлжэ, тэдэнэй үнэ сэнгынь 25 процент шахуу хямдараа.

Тэрэшэлэн шэрэм, булад шудхалгын цехүүдые мэргэжүүлһэнэй ашаар Эрхүүгэй зарим заводуудай бишыхан цехүүдые болюулжа, ээлдэг байһан талмайень гол үйлэдбэридэ үгэхэ, шудхамалнуудай үнэ хямдаруулха арга олдоһон байха.

Эрхүүгэй, Черемховой мебельнэ фабриканууд анханда даа 10—12 янзын мебель тус тустаа бүтээдэг байһан юм. Харин мүнөө эдэ фабрикануудта 3—4 янзын мебель хэгдэдэг болоод, үйлэдбэринь эрид дээшэлээ. Энээнэй ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ 2 дахин ехэ мебель гаргагдадаг болонхой.

Зүүн-Сибириин томодхогдоһон экономическа районой байгуулагдахада, үйлэдбэри мэргэжүүлгые улам түргэдхэхэ һайн арга нүхэсэл бии болоод, зохихо хэмжээ ябуулганууд хараалагдан, бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ.

Жэшээлхэдэ, мүнөө экономическа районой 3 багахан предприяти дээрэ электроплиткэнүүд бүтээгдэжэ байбал, ерэхэ жэлдэ энэ хүдэлмэри гансахан Эрхүүгэй «Автотрактордеталь» заводто даалгагдаха. Бага вольттой электро-түхеэрэлгэнүүд мүнөө Ангарай, Шэтын, Сэлэн-Дүүмын, Тарбагатайн заводуудта хэгдэнэ. Харин 1964 онһоо Ангарай электро-механическа заводто бүтээгдэдэг болохонь. Шэтын машина бүтээлгын завод холодильнигуудые үйлэдбэрилхээ болижо, компрессорнүүдые бүтээлгэдэ мэргэжэхэнь. Шэрэм амһартанууд байгша оной гурбадахи кварталһаа Петровско-Забайкалиин металлургическа заводто гаргагдадаг болојо эхилээ. Һаяхан болотор иимэ амһартанууд 4 заводто үйлэдбэрилэгдэдэг байһан юм.

Тэрэшэлэн элдэб зэр зэмсэгүүдые бүтээлгэ тусхай цех, заводуудта даалгагдаа. Бусадшье зарим шухала хэмжээнүүд абтажа эхилэнхэй.

Е. Кудзи.

...-Үдын ТЭЦ-эй барилга дээрэ Анатолий Бочаровой ...рилдэг шулуушадай звено эрхим ажалаараа шалгарна. ...һайнаар хүдэлхынгөө хажуугаар үдэшын һургуули... һуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Зүраг... А. Бочаровой звеногой гэшүүд.

И. ОСЕТРОВОЙ фото.

Суглаан дээрэ болоһон хөөрэлдөөн

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат муу бэшээр хүдэлжэ байна. Эндэхи хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэй ажалаар һара бүриин түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ. 1962 онойхитой сасуулбал, жэлэй эхилһэнһээ хойшо 4 миллион гаран түхэригэй продукци ехээр гаргагдаа. Үйлэдбэреэ оньһожоруулһанай, саашадань нарижуулан һайжаруулһанай ашаар 891 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ.

Байгша ондо үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоо нэмэбэ. Түмэр баанха хэдэг цехэй коллективтэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдоо.

Теэд үйлэдбэреэ һайжаруулха талаар комбинат дээрэ бүхы юумэн хэгдээ гү, бии байһан арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэ гээшэ гү? Энээн тухай ехэ хөөрэлдөөн һаяхан профсоюзай конференци дээрэ болобо.

Коллективнэ договорой дүүргэлтые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, конференцидэ хабаадагшад комбинадай ажал хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дундануудые элирүүлэн шүүмжэлбэ. Түсэб даабаряа дүүргэдэг хүдэлмэришэд эндэ олон. Теэд тэдэнэй хажуугаар дааһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдшье бии. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо тушаа профсоюзай заводской комитет багаар оролдоно гэһэн хурса шүүмжэлэл гараба. Байгша оной эхеэр түрүү дүй дүршэлэй университет байгуулха үүсхэл гаргаад, хүсэндөө хүргэгдэнгүй үлэшөө.

Комбинадта коммунис ажалай түлөө мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэнхэй. Энээн тухай партийна, профсоюзай суглаанууд дээрэ хэлсэгдэбэшье, горитой хубилалта болоногүй.

Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн олон делегадууд гэр байра барилгын хангалтагүйгөөр ябажа байһан тухай тогтобод.

Г. Харченко.

Манай календарь

И. С. ТУРГЕНЕВ

Ородой агууехэ уран зохёолшо Иван Сергеевич Тургеневэй наһанһаа нүгшэһэнһөө хойшо 80 жэл үсэгэлдэр гүйсэбэ.

И. С. Тургенев 1818 ондо Орёл городой дворян угтай бүлэдэ түрэһэн юм. Бага наһаяа Орловско губерниин Спасско-Лутовиново гэжэ үзэсхэлэн һайхан газарта үнгэргөө. Тэрэнэй эхэ крепостной тарлашадые дарладаг эрид зангаараа суутай байһан юм гэхэ. Мүн үхибүүдтээшье эрид хатуугаар хандадагаараа мэдээжэ һэн. Иимэ бүлэдэ түрэһэн, үдэһэн ерээдүйн уран зохёолшо крепостной эрхэдэ бага наһанһаа дурагүй, тэрэниие үзэн ядадаг байһаниинь ойлгосотой.

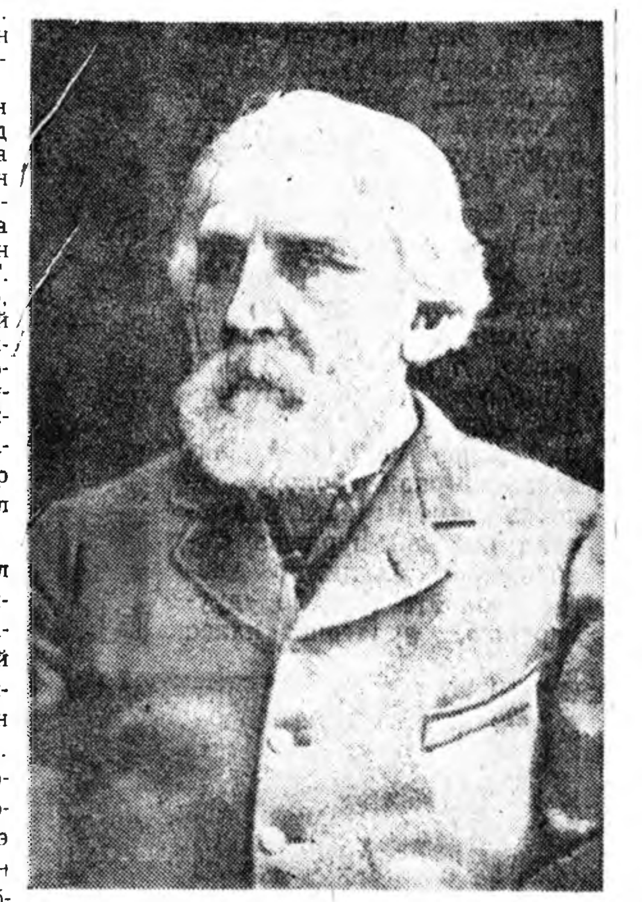
И. С. Тургенев 1827 ондо Москвагай нэгэ пансиондо хүмүүжүүлэгдэхээр үгтэһэн, тиин 1833 ондо Москвагай университедтэ ороо. Һүүлдэнь Петербургын университедэй философиин факультедэй хэлэ бэшэгэй отделенидэ һуралсаа.

1838 онһоо эхилжэ уянгын шүлэгүүдые бэшэһэн юм. Дүшөөд оной түрүүшын хахад соо шүлэглэмэл хэдэн поэмэнүүдые (жэшээлхэдэ, «Параша». «Хөөрэлдөөн» болон бусад) ба повестьнуудые («Андрей Колосов», «Гурбан портрет», «Петушков») болон бусад зохёолнуудые толилуулаа. Уран зохёолшын саашанхи ажал ябуулгада агууехэ шүүмжэлэгшэ В. Г. Белинскитэй уулзалга, тэрэнэй дүлэтэ статьянууд ехэхэн нүлөө үзүүлһэн байна.

Крепостной эрхые үгы болгохын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлтэй И. С. Тургеневэй ажал ябуулга, творчество нягта холбоотой. Өөрынгөө үеын ород общественна һанал бодол, хүсэл эрмэлзэлдэ зорюулжа, И. С. Тургенев гол зохёолнуудаа бэшээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй тоодо «Рудин» (1856), «Дворян угтанай уурхай» (1859) «Накануне» (1860), «Эсэгэнэр ба үхибүүд» (1862), «Утаан» (1867), «Новь» (1877) гэһэн суута томо романуудынь ороно.

И. С. Тургеневэй зохёолнууд өөрынгөө үе сагай амисхаалые тон үнэн зүбөөр, гайхалтай хурсаар дамжуулхаһаа гадна, хойшонхи үеын ород уран зохёолшодто ехэхэн нүлөө үзүүлһэн юм. И. С. Тургеневэй творчествын нүлөө В. Гаршинай, В. Короленкын, А. Чеховэй, И. Бунинай, мүн совет үеын уран зохёолшод А. Толстойн К. Фединэй, К. Паустовскиин болон бусадай зохёолнууд соо мэдэрнэбди. Гадна И. С. Тургенев хилын саана, илангаяа Парижда байха зуураа баруунай томо уран Э. Гонкур, А. Доде, Г. зохёолшод Г. Флобер, Мопассан гэгшэдтэй дүтэ танилсажа, Франци болон бусад оронуудта ород литература тараалгые, хэблэлгые шухалын шухалада тоолоод, энэ талаар сэгнэшэгүй ехэ ажал хэһэн юм.

И. С. Тургенев эгээл мэдээжэ ород классигуудай нэгэн юм. Манай орон соо тэрэнэй зохёолнуудай суглуулбаринууд хэдэн дахин хэблэгдэһэн байха. Гадна 53 хэлэн дээрэ 800 шахуу номуудынь хамта дээрээ 40 миллион тиражтайгаар амяараа хэблэгдэһэн юм.

И. С. Тургенев

★ ★ ★

И. С. Тургеневэй зохёолнууд манай буряад хэлэн дээрэ амяараашье ном болгогдон, мүн хамтын суглуулбаринууд соо толилогдожо, ехээр һонирхогдодог байна. Жэшээлхэдэ, И. С. Тургеневэй «Ангуушанай тэмдэглэлнүүд» гэһэн суута номыень Б. Санжин оршуулан хэблэһэн байна. Мүн «Муму» гэжэ рассказынь гоё һайхан шэмэглэлнүүдтэйгээр амяараа ном болгогдон гараа һэн.

И. С. Тургеневэй наһанһаа нүгшэһөөр 80 жэлэй ойтой дашарамдуулан хэгдэһэн прозоор бэшэһэн хоёр шүлэгэйнь оршуулга доро толилбобди.

Ород хэлэн

Эхэ оронойнгоо хуби заяан тухай сэдьхэлээ зобоон шэбшэжэ, һанал бодолдоо тамалуулан ябаһам үдэрнүүдтэм шил, о агууехэ, асари гүн, үнэншэ, сүлөөтэ, ород хэлэн, гансаараал минии түшэг тулга болодогши. Шинии үгы һаа,—түрэл гэр соомнай болоjо байһан бүхы юумэ адаглан харахадаа, найдал эрмэлзэлээ нэрбүүлэн унаха бэшэ һэн гүб? Зүгөөр иимэ хэлэн агууехэ арадта үгтөөгүй байха гэжэ этигэхэнь бэрхэтэйл!

1882 он. Июнь.

Минии модод

Сугтаа университедтэ һураһан нүхэрһөө бэшэг абааб. Баян помещик, дээдэ түрэлэй изагууртанай таһардаһан тэрэ хүн намайе өөрынгөө имени уряа.

Һохор болонхой, саа убшэндэ дайрагдаһанһаа уламжалан доходжо, арай шамай хүл дээрээ ябадаг үбшэн хүн гэжэ мэдэхэшье байгааб... Би тэрэнэйдэ ошобоб.

Нилээд үргэн сэсэрлигэйнь нэгэ аллей соо золгобобди. Тэрэмни,— халуун зунай үдэр байгаашье һаань,— хүдэһэн дэгэлдэ орёолдонхой, хатажа араг яһан болошонхой, тиихэ мүртөө бүгтын годиишонхой, нюдэдөө ногоон үнгэтэй шухэр-шэлээр бүглэнхэй бишыхан тэргэхэн дээрэ һууба. Тэргэхэниинь хойноһоонь бардамаар хубсалһан хоёр һууһаншад болгоомжотойхоноор түлхеэд ябаба.

— Түрэлхи изагууртанайнгаа газар дээрэ өөрынгөө зуунжэлэй мододой һүүдэр доро таниие угтан амаршалнаб,—гэжэ тэрэ һүр һүлдэгүй, һүлэмхи хоолойгоор ёнолон, намда хандаба.

Мянгаад жэлэй асари томо дүб модон тэрэнэй орой дээрэ набшаһадайнгаа ногоон майхан дэлгээнхэй.

«Мянган жэлэй асари дүб, шагналши! Шинии үндэһэнэй хажуугаар мүлхеэшэ үхэжэ ябаһан энэ хорхой шамайе минии модон гэнэл»,—гэжэ тэрэ дары шэбшэбэб.

Энэ үедэ һэбшээ һалхин хүдэлжэ, асари дүбай набшаһадые һаршагануулаад, хайшаашьеб арилшаба... Тиихэдэнь үбгэн дүб минии шэбшэһэн бодолдо, энэ үбшэн хүнэй һайрхүү бардам үгэнүүдтэ харюу болгон, аалиханаар, тэниглэнээр энеэбэ гэжэ һанаа һэм.

1882 он. Ноябрь.

Олоной туһада оролдогшо

Хэдэн жэлэй урда тээ комсомолой ялагархан тэмдэг зүүһэн, 17—18 наһатай хүбүүн «Буряадай залуушуул» газетын редакторай кабинедтэ орожо ерээ бэлэй. Тэрэ үдэрһөө хойшо редакциин коллективтэ үшөө нэгэ залуу журналист нэмээ һэн. Нэрэ обогынь—Гранат Языков.

Журналистын мэргэжэлэй бэлэхэн бэшэнь олондо мэдээжэ. Тиигэбэшье Гранат үдэр ерэхэ бүри улам ургажа, элдэб статья, очеркнуудые бэшэжэ эхилбэ. Шадамар, бэрхэ журналист болохошье байгаа аалам, хэн мэдэхэб. Теэд...

— Милицидэ залуу хүбүүд, залуу хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болобо. Тиимэһээ шамайе, Гранат, милициин ажал тухай газетэдэ ходо бэшэдэг, тэрэнэй хүндэ, харюусалгатай ажалые һайса мэдэдэг хадашни, тэндэ эльгээхэ гэжэ шиидээбди,— гээд, комсомолой Советскэ райкомой секретарь нэгэтэ хэлэһэн юм.

Удангүй Гранат Улаан-Үдын Октябрьска районой милициин таһагта хүдэлдэг болоо һэн. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо хэдэн жэл үнгэрөө. Эдэ жэлнүүд Гранадта ехэхэн һургуули боложо үгөө. Эгээ түрүүшынгээ үдэрнүүдые тэрэ мартадаггүй. Газаагуур носолдоһон һогтуушуулые, хулиган ааша гаргагшадые номтоодхохо, огородто ороһон тахяанууд дээрэһээ хэрүүл ама үүдхэгшэдые һалгааха, ондоогооршье ниитын гурим эбдэгшэдые захадаха хүдэлмэритэй Гранат ушараа бэлэй.

Совет милициин ажал хүндэшье, хүндэтэйшье. Гэхэ зуура зарим хүнүүд милициин ажалые хүсэд ойлгодоггүй.

Гранат Языков—мүнөө милициин ахалагша лейтенант болонхой, «Милициин отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Милициин отличник!..

1. АВТОБУСОЙ БИЛЕДЭЙ МҮРӨӨР...

Байгша оной январь һарада городой баниин нэгэ кабина сооһоо студентка Лидия Ц. гэгшын пальто, плати, шаль болон бусад хубсаһаниинь үгы болошобо. Мэдэгдээгүй хулгайшан тэрэ басаганай душ доро байгаанда тазыень һэлгэжэ, кабиныень нээлгээд, хубсаһыень үмдөөд ябашаһан байгаа.

Милициин хүдэлмэрилэгшэдэй хүрэжэ ерэхэдэ, студентка басаган уйлажа һууба.

— Бү уйлагты, хубсаһыетнай олохобди,—гэжэ милициин ахалагша лейтенант Языковай хэлэхэдэ, басаган балайшье этигээгүй хаш...

Милициин хүдэлмэрилэгшэд хулгайшанай орхиһон хубсаһа шалгажа байтараа ЛВ-604 сериин 678647, 678640 номернуудтай автобусна хоёр билет оложорхибо.

Баниин хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдэ, нэгэшье хүн мүртэй юумэ хэлэжэ шадаагүй. Ахалагша лейтенант Языков сагаа удаан гээнгүй, автомашинануудай гараж ошобо.

Теэд тэрэшье үдэр шэнэ юумэ асарбагүй. АТК-3 гаражайхид «ЛВ-604 сериин биледүүдые худалдаагүйбди» гэжэ арсаба. Үшөө хэдэн гаражнуудаар ябахадань, үрэ гараагүй.

Хойто үдэрынь Гранат Языков хоёр нүхэдтэеэ хамта АТХ-8 гараж ошожо, одоошье хулгайшанай халуун мүртэ ороһон юм. Тиимэ сериин биледүүд «Улаан-Үдэ—Ивалга» маршрудаар ябадаг автобуста январиин 15-най үдэр худалдагдаһан байшоо. Зол болоходоо, автобусай жолоошон Шматов тэдэ биледүүдые Хяагтын трактын 18-дахи километртэ залуу эхэнэртэ худалдаһанаа һанажархиба.

Уданшьегүй милициин хүдэлмэрилэгшэд Ивалгын «Коминтерн» тосхоной үйлсөөр алхалба. Эдэнэр тосхоной хүнүүдтэй хөөрэлдэхэ зуураа, баня соо хулгайшанай орхиһон хубсаһа хүнарые харуулба.

— Һээ, энэтнай Н. Тамарын дэгэл бэшэ аал?—гээд, нэгэ хүн үг маг гэбэ. Теэд сохом зүб таниһыень мэдэхын аргагүй байгаа. Тиигэбэшье Тамара тухай нэгэшье хүн һайн юумэ хэлэжэ үгэбэгүй. «Яагаашье хүм даа, архи уудаг гэжэ дуулагшаб. Өөрөөшье хараа һэм..,»—гэжэ нэгэн дуугарба. Нүгөөдэнь: «Нютагтаа һуража байтараа һургуулияа хаяа һэн. Эндэ тэндэ сохижо ябадаг хүн даа... Мүнөө совхозой нэгэдэхи фермэдэ хаш»—гэбэ.

Тамара гэртээ байбагүй. Эжынь милициинхидые ехэ айнгяар угтаа һэн. Языков һуранги, дадаһан нюдөөр гэр соохиинь түргэн хараадхёо. Баня соо үгы болоһон пальто, шаль гардеробойнь саана үлгөөтэй байба...

Тамарын эхэтэй арба-табые ярилдаһаар байтарнь:

— Энэ минии басаган тухай һурагшална гүт?—гээд асууба.

— Тиимэ даа, тиигэнэ,—гэжэ милициинхидэй нэгэн зүбшөөрбэ.

Тамара баня соо хубсаһа хулгайлһан тухайдаа сүүд дээрэ бултыень хөөрэжэ, зэмэеэ мэдэрээ һэн.

Энэ хэрэг—Языковай хабаадалгатайгаар мүрдэжэ тодоруулагдаһан хэрэгүүдэй нэгэн юм.

2. ХҮН ЗОНДО ЭТИГЭЛ НАЙДАЛТАЙГААР...

Августын 26-най үдэр. Парткомой заседани боложо байба.

— Партиин гэшүүндэ кандидат болгожо абахые гуйһан мэдүүлгэ ороо,— гээд, ниитын гурим сахиха министерствын парткомой секретарь нүхэр Федоров мэдээсэбэ.—Ахалагша лейтенант нүхэр Языковай мэдүүлгэ...

Анкетын хуряангы мэдээнүүдые анхаралтайгаар шагнажа абахые оролдобобди... 1939 ондо түрэһэн... 1955 ондо дунда һургуули дүүргэһэн, тиигээд «Буряадай залуушуул» газетын редакцида ажаллаһан, 1959 онһоо милицидэ хүдэлдэг болоһон... Языковай намтарта онсо юумэн үгыл даа. Юрын залуу хүбүүнэй, комсомолой гэшүүнэй намтар...

«Партиин гэшүүн болоо хадаа коммунистын нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябаха», «Капитализмын үлэгдэлнүүдтэй хайра гамгүй тэмсэхэ», «Ямаршье хэрэгтэ үнэн сэхээр хандадаг байха...» гэхэ мэтээр хамта ажалладаг аха нүхэдынь Гранадта захиба.

— Языков Гранат Корниловичые партиин гэшүүндэ кандидадаар абахые хэн зүбшөөхэ байнаб гэхэдэнь, парткомой гэшүүд бултадаа гараа үргөө һэн.

Нүхэр Языковай нэгэтэ намда хөөрэһэниинь мүнөөшье элихэнээр һанагдажа байдаг агша. «Буруу хэргыда ороһон хүнтэй хөөрэлдэхэдөө, тэрэнэй юундэ тиигэһые мэдэхэ, буруу, зүбыень тэрээндэ ойлгуулха гэжэ оролдодогби» гээ һэн. Зүб даа. Энэнь манай милициин гол зорилго, гол эрмэлзэлгэ болоно бшуу.

...Майн 17-ной һуни. Ивалга тосхон шадар байдаг магазинай харуулшан хулгай хэхээр забдаһан хүниие барижа, милициин таһагта асарба. Тэрэ хүн мотоциклаар һуни орой ерээд, тэрэнээ холохоно байлгаад, магазинай үүдэнэй суургые хюрөөдэжэ ороһон байгаа. «Гараа үргэ» гэжэ һэргэг харуулшанай хашхархада, хулгайшан мэхээ гарган, һогтуу хэбэр үзүүлбэ. Милициин таһагта ерээд байхадаашье мэхэлхэ, аашалха гэжэ али болохоор оролдоо.

Ядажа ерэхэдээ, һаяхан ниилэһэн һамгаяа хардажа оробо. «Юушьегүйш, хооһоныш, угайдхадаа архиин мүнгэ олоногүйш—хаагуураа түрмэдэ һууһан хүмүүн гэжэ байжа һамгамни хараана, хулгай хэхыем баадхана»—гэхэ мэтэ муухай үгэнүүдые хэлэһэн юм.

Һуни баригдаһан Ш. хулгайшанай гэртэ Гранат үглөөгүүр ошобо. Үшөө залуу аад, зүдэрэнги нюуртай эхэнэр үүдэ нээгээ һэн.

— Ш. эндэ байдаг гү?

— Эндэ. Орогты, орогты,—гээд, тэрэ эхэнэр уриханаар угтаба.

— Энэ эхэнэрэй зэмэгүй байһанда батаар этигээ һэм. Тэрэ муухай хулгайшан үнэн сэхэ эхэнэрые хардабашье, гэм зэмэеэ сагааруулжа шадаагүй... Үнэн юумэ үнэнөөрөө боложо тодороо,—гэжэ ахалагша лейтенант Языков хөөрөө һэн.

Хүндэ этигэхэ... Социалис гурим, совет хуули эбдэгшэдтэй хайра гамгүйгоор тэмсэхэ хэрэгтэ туһалагшад олон. Хара һанаатай, харша ябадалтай хүнүүд үдэр бүри үсөөржэ байна. Хуушанай хог үлэгдэлнүүдые эсэслэн үгы хэхэ, хамаг зониие коммунис мэдэрэлтэй болгон хүмүүжүүлэлсэхэ гээшэ милициин хүдэлмэрилэгшэдэй арюун уялга, хүндэтэ хэрэг болоно.

Манай милициин олон тоото хүдэлмэрилэгшэдэй нягта жагсаалда юрын сэрэгшэ Гранат Языков дорюунаар алхалалсана. **К. Ильин.**

Фоторепортаж

ХОНХЫН ТҮРҮҮШЫН ЖЭНГИРЭЭН...

Улаан-Үдын Советскэ районой наймадахи һургуули. Энэ һургуули районой һургуулинуудай дунда шалгаржа, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн юм. Сентябриин хоёрой үдэр Совет оронoймнай бусад һургуулинуудтал адли, тус һургуулида түрүүшын хэшээл эхилжэ, шаг шууяата үхибүүднай һургуулидаа оробо. Һуралсалай жэлэй эхилһэнтэй дашарамдуулан, һургуулиин үргэн талмай дээрэ һайндэрэй линейкэ-жагсаал болоо. Үглөөнэй эгсэ 9 часта наймадахи классай һурагша Соколовский Владимир хонгёо хоолойто горноёо дуугаргажа, һурагшад класс

классаараа һубарилдан һайндэрэйнгээ жагсаалда гаража ерэнэ.

— Хүндэтэ үхибүүд! Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэнтэй дашарамдуулан, һургуулиин дирекци, багшанарай зүгһөө амаршалнаб. Һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулидамнай эдир үетэн — долоотой үхибүүд нэмэжэ ерээ. Ахалагша классай һурагшад эдэнэрээ дахуулжа, һургажа ябагты—гээд, тус һургуулиин директор Е. М. Меркушевагай хэлэхэтэйнь зэргэ, нэрьемэ альга ташалган болобо.

Ахалагша классай һурагша Марусевич Нина эдир үетэнөө һуралсалай шэнэ жэлээр амаршалаад, номоо 4—5-аар үзэжэ, эрхим һурагшад гэжэ нэрлүүлжэ ябахыень юрөөнэ. Мүн түрэлхидэй зүгһөө И. А. Шай-

мэрнэдэй зүгһөө дамжуулгын кубок, столой теннис таанадтаа бэлэг асарааб. Энэ кубок абахын түлөө номоо һайн үзэжэ, класс классаараа мүрысэжэ ябагты, — гэжэ заводой комсомольско организациин секретарь В. В. Александрова хэлээд, тус бэлэгүүдээ һургуулиин директортэ нэрьемэ альга ташалган доро барюулба.

Һайндэрэй жагсаалай һүүлээр, хүндэтэ айлшад—нэгэдэхи классай һурагшад аха нүхэдөө дахан класстаа орожо, түрүүшынхеэ партадаа һууба. Игэжэ тус һургуулиин һурагшад түрүүшынгээ хэшээл үнгэргэжэ, һуралсалаа эхилбэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Һурагшад һайндэрэй жагсаалда. 2.— Энээхэн дамжуулгын кубок абахын түлөө класс классаараа мүрысэн, эрхим һайнаар һурахыетнай хүсэнэбди,—гэжэ тус һургуулиие шефтээ абаһан заводой комсомольско организациин секретарь В. В. Александрова хэлэнэ. 3. Нэгэдэхи класста орохоор ерэһэн Шайдуров Толя «Сентябриин нэгэн» гэһэн шүлэг шадамар бэрхээр сээжээр уншажа, бүгэдэнэй баяраар угтагдана. 4. 1-дэхи классайхид хэшээлдээ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Һурагшадай оролдолгоор

Түнхэнэй һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл колхоз, нютагтаа үбһэ хуряалгадань туһалалсаа. Толтойн арбан жэлэй һургуулинихид 5000 центнер һайн шанартай үбһэ тэжээл бэлэдхээ.

Мүн тэрэшэлэн эдэнэр май һарын эхеэр һургуулиин шэнэ байшан барижа эхилээ. Һуралсалай түрүүшын үдэр шэнэ байшангайнгаа үүдые нээжэ, партануудтаа һуубад. Шэнэ һургуули барилгадань нютагайнь «Восточные Саяны» колхоз ехэ туһа хүргөө юм.

Галбайн найман жэлэй һургуулиин һурагшад 2000 центнер үбһэ бэлэдхэхэһээ гадна, үнеэдые һааха байра түхеэрээ.

Тоорын, Хэрэнэй, Жэмһэгэй, Түнхэнэй һургууляархин амаралтынгаа үедэ түрэлхидтөө ехэхэн туһа хүргэбэд. Энэнь һурагшадай ажалда дуратайе дахин дахин гэршэлбэ бшуу.

С. Ардуев.

дурова, КПСС-эй Советскэ райкомой, райгүйсэдкомой зүгһөө М. В. Минаев гэгшэд һурагшадые амаршалаа. Нэгэдэхи класста орохоор ерэһэн һурагшад Шайдуров Толя, Петров Сережа гэгшэд шүлэгүүдые уншажа, аха нүхэдэйнгөө магтаалда хүртэнэ.

— Манай теплоавтоматика заводой хүдэлмэришэд танай һургуулиие шефтээ абаһан юм. Хүдэл-

Һурагшадта ашатай туһатай талмай

Улаан-Үдын 33-дахи һургуули һуралсалай туршалгын талмайтай. Һурагшад хабартаа теплицэ соогоо помидор болон бэшэшье ургамалнуудые һуулгаад, һайнаар ургуулна.

Тэрэ талмайнь зүгхэн лэ 0,6 гектар газартай. Һурагшад тэндээ томадай 3000 эшэ, 30 янзын сэсэгэй 6000 эшэ, 300 шахуу жэмэстэ модонуудые һуулганхай.

—Манай һурагшад нэн түрүүн ургамалнуудые хайшан гэжэ тарихаб, харууһалхаб, үрэһыень абахаб гэһэн асуудалаар һонирходог. Эдэ бүгэдые һураад байхадаа, ерээдүйнгөө ажабайдалай зарим хэды эрилтэнүүдтэ харюусаха аргатай болоно бшуу. Байгаалиин эрхээр ургаһан ургамалай гарасаар лэ һурагшаднай һонирхоод байдаггүй, харин тэдэнэй гарасада мүнөөнэй эрдэм наукын туйлалтануудые туршалга хэжэ үзэдэг. Жэшээнь, кукурузын гарасада микроэлементнүүд ямар нүлөө үзүүлнэб гэһэн туршалга хээ,—гэжэ биологиин багша Нина Ивановна Мерзликина хөөрэнэ.

Мүнөө зун Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэһэн выставкэ дээрэ тус һургуулинихид сэсэг тарилгаар хоёрдохи һуури эзэлээ.

5-дахи, 8-дахи классай һурагшад талмай дээрээ зунайнгаа амаралтын үедэ хүдөө ажахыгаар практика гараа.

Мүнөө үедэ һурагшад талмайгаа выставкэдэ бэлдэжэ байна.

Ч. Будаев.

ТОБШОХОНООР...

✦ Улаан-Үдын горпищеторгын магазинуудай дунда нүхэр Грудининагай даадаг эдеэ хоолой магазинда хүдэлмэрилэгшэд шуран бэрхэ ажалаараа алдартай. Эдэнэрнай үдэр. һара бүриингөө даабариие холо үлүүлжэ ябадаг юм.

—Август һарынгаа түсэбые 145 процент болгожо, магазинуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлбэбди,—гэжэ нүхэр Грудинина омогорхоно.

К. Димов.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963 оной сентябриин 4.

Түсэбһөө гадуур—10.000...

«Забайкаллес» комбинадай предприятинууд модо бэлэдхэхэ найма һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэд. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 170 мянган кубометр модон үлүү бэлэдхэгдэжэ, хамта дээрээ 2 миллион 300 мянган кубометртэ хүргэгдөө.

Найман һарынгаа түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модо бэлэдхэһэн Баргажанай леспромхозой коллектив социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Хүрьбын леспромхозой коллектив 7 мянган кубометр модо бэлэдхэһэн байжа, мүрысөөндэ хоёрдохи һуури, Хүртэйнхид — 3-дахи һуурида гараа.

„Темп“ бүлгэмэйхид эрхимлэһээр

Сибирь болон Алас Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ — хорин хоёрдохи уулзалга үнгэргэгдөө. Эндэ Комсомольск-на-Амуре городойхидто айлшалһан Томскын футболистнууд талмайн эзэдтэ 2:0 тоотойгоор шүүгдэшоо. Мүн Благовещенскын «Амур» бүлгэмэйхид Красноярскын «Локомотивые» 2:1 тоотойгоор шүүһэн байна. Владивосток—Кемерово, Хабаровск—Эрхүү городуудай команданууд тэнсээ.

Хорин хоёр уулзалгын удаа Барнаулай футболистнууд 29 очкотой түрүүлжэ ябана. Эдэ уулзалгануудһаа 28 очкотой болоһон Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард» 2-дохи һуури эзэлээ. Омскын футбонууд 26 очкотой.

В. Моргунов.

Хорото шумуулнуудые усадхана

Ой модон оронoймнай ехэ баялиг болоно. Тэрэниие гал түймэрһөө, бусад гэмтэлһээ хамгаалхын тула манай гүрэн шухала хэмжээнүүдые абажа, хараалжа байдаг гээшэ. Хараад үзэгты, ой модоной ажахынуудта хэды олон хүдэлмэришэд ажаллана, модоной отологдоһон газарнуудта тэрэниие тарижа, шэнээр ургуулха тушаа хэды ехэ ажал хэгдэнэ гээшэб. Мүнөө ой тайгада гараһан түймэр унтараахын тула самолёт, вертолёдууд хэрэглэгдэдэг болоо, тусхай мэргэжэлтэй парашютистнүүд бэлдэгдэнэ.

Теэд гансахан гал түймэр ой модондо ехэ хохидол ушаруулна бэшэ ха юм. Элдэб хорхой шумуулнууд бүришье ехэ хохидол үзүүлдэг байна. Хорхой шумуулнуудта эдигдэжэ, үмхиржэ байһан модонуудай талмай бүхы дээрэнь абажа тоолобол, хэдэн зуун мянган гектар болодог шуу. Тэдээнтэй тэмсэхэнь түймэр унтарааһанһаа бүри бэрхэтэй гэжэ тоологдодог байна.

Тиимэһээ ой тайгые хорхой шумуулнуудһаа хамгаалха, абарха хэрэгтэ мүнөө эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана. Манай Сибириин, Буряадай республикын эрхэ байдалда ой модо гэмтээдэг хорхой шумуулнуудай эгээл ехэ хоротойнь гэхэдэ, сибириин торгон хорхой болоно.

1949—1951 онуудай ган гасуурай үедэ энэ хорхойн түрьһэн олоор үдэжэ, хэдэн зуун мянган гектар талмайда тараһан байха юм. Һүүлээрнь эдэнэр бусад шумуулнуудта эдигдэжэ хороо һэн. Гэбэшье 1958 оноһоо торгон хорхойнууд дахинаа дэлгэржэ эхилһэн байгаа.

Торгон хорхойтой биологическа арга хэрэглэжэ, тэмсэл ябуулхын тула манай республикада тусхай энтомологическа лаборатори эльгээгдэһэн байгаа. Тэрэниие биологическа эрдэмэй кандидат В. О. Болдоруев толгойлно. Торгон хорхойдо гэмтэһэн модотой хэдэн газар шалгажа үзэһэнэйнгөө удаа тус лаборатори Итанци шадар байрлажа, хүдэлмэреэ эхилээ һэн. Эндэ 111 гектар талмайда торгон хорхойн тараһан, нэгэ модондо дунда зэргээр 500—700 түрьһэниинь олдоһон байгаа.

Лабораториин хүдэлмэрилэгшэд нэн түрүүндэ бусад хорхой шумуулнуудай дунда торгон хорхойн дайсаниие олохо зорилго табяа һэн. Тиигэжэ «Рочас», «Теленомус» гэжэ нэрлэгдэдэг хорхойнууд элирүүлэгдэжэ, тэдэнэй түрьһэн олоор үдхөөгдэжэ, эхилбэ. Эдэ шумуулнууднай торгон хорхойн түрьһэ эдижэ ажамидардаг байгаа бшуу. 1962 ондо Итанцин хадын модонуудта хэдэн зуу мянган ниимэ хорхойнууд үдхэгдэжэ табигдаа һэн.

Эрдэмтэдэй туршалга һайн аша үрэ үгэбэ. Мүнөө Итанци шадархи торгон хорхойнууд үгы хэгдээд, тэдэнэй гэмтээһэн бусад участогуудта хүдэлмэри эхилээ.

Гадна лабораториин хүдэлмэришэд гансахан торгон хорхойтой тэмсэнэ бэшэ, мүн ой модондо хохидол ушаруулдаг бусад шумуулнуудые шэнжэлжэ, тэдээнтэй тэмсэхэ арга бэдэрнэ.

Тиигэжэ эрдэмтэд оронoйнгоо баялиг ой модо хамгаалха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоժо байна.

З. Кинзинов.

Хилын—саанаһа...

Бидэнэр энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхые хүсэнэбди

ВАРШАВА, сентябриин 2. (ТАСС). Ядерна туршалгануудые хорихо тухай договорой баталагдаһые бүхы поляк арад һанаалаа ханангяар угтаа гэжэ Лодзи шадарай Радогощодо урдань гитлеровскэ алалга хюдалгын лагериин байһан газарта болоһон 20 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эрхэ сүлөөгэй болон демократиин түлөө тэмсэлнэдэй союзай главна правлениин түрүүлэгшэ Я. Зажицкий мэдүүлээ.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань һулаpуулхые, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхые, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ хуряахые бидэнэр хүсэнэбди гэжэ тэрэ хэлээ. Москвада баталагдаһан договорые Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй буруушаадаг байһаниинь бидэниие гайхуулна, һанаа сэдьхэлыемнай зобоонo гээд Я. Зажицкий саашань хэлээ. Дэлхэйн түүхэдэхи эгээн лэ энэрхы үзэл бодолые—социализмые—һүртэ зэбсэгэй хүсөөр дэлгэрүүлгые бидэнэр зүбшөөжэ шадахагүй байнабди. Радиоактивна туяаталгаар бузараагдаһан дэлхэй дээрэ социализм байгуулхые бидэнэр хүсэнэгүйбди. Гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байханьшухала, тэдэнэр зэргэ оршон байжа шадаха гээд суглараrшадай нэрьемэ альга ташалган доро Я. Зажицкий мэдүүлээ.

Испаниин компартиин ЦК-гай мэдүүлгэ

ПАРИЖ, сентябриин 2. (ТАСС). «Испаниин коммунистнууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ туһалхадаа, Испаниие фашис дарлалтаһаа сүлөөлхэдэ бүри таарамжатай эрхэ байдал бии болгоходоо энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха һанал бодолые дэмжэнэ гээшэ» гээд Испаниин коммунис партиин Центральна Комитедэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэ мэдүүлгэнь «Юманите» газетэдэ мүнөөдэр толилогдоо.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гээшэ империализмын дарлалтаһаа арадуудай сүлөөрэлгэдэ ямаршьеб һаад түбэг татана гэжэ хэлэдэг тааруугүй һанал бодолоо батадхаха ямаршье баримтанууд Хитадай компартиин хүтэлбэрилэгшэдтэ байхагүй гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Испаниин компартиин ЦК иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлга арадуудай сүлөөрэлгэдэ һаад хэнэгүй гэжэ баримтанууд харуулжа үгэнэ. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гээшэ арадуудай сүлөөрэлгэдэ һаад хэхэгүйһөө гадна, дарлагданги арадуудай тэмсэл хэхэ, илалта түйлаха үндэһэ һуури боложо үгэнэ.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха талаар социалис оронуудай бэелүүлдэг политика хитад арадай хэһэн баатарлиг революционно тэмсэлдэ һаад хэхэгүйһөө гадна, харин залуу революционно Хитадые дараха гэһэн эзэрхэг түримхэй түсэбүүдээ бэелүүлхэ хэрэгтэнь империализмда һаад ушаруулһан байна гэжэ Испаниин компартиин ЦК һануулна.

Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикые зүбшөөжэ байһан тухайгаа үгөөрөө мэдүүлхэ «хитад нүхэд энэ ленинс[...] тикын гол шухала ёһоной [...] удхыень үнэндөө хаһана, [...] волюционно тэмсэлдэ тэрэна[...] гадэг үүргые хазагайруул[...] КНИ-гэй ЦК тэмдэглэнэ.

«Генерал Франкогой ша[...] саг түрэтэй хүндэ хүшэр [...] хэжэ байһан испан арад [...] банаар зэргэ оршон байха [...] хоорондын шахардуу шанга [...] һулаpуулха политикын [...] нууд франкис засаг түрын [...] түргэдхэнэ, тиихэтэй хамта [...] орон дотор демократи [...] түлөө тэмсэжэ байһан хү[...] зоригжуулна гэжэ өөһэдын [...] шэл дээрэһээ мэдэнэ» гээд [...] ЦК-гай мэдүүлгэ соо сааша[...] солон тэмдэглэгдэнэ.

«Энхэ тайбанаар зэргэ [...] байхын түлөө тэмсэхэ гээш[...] удхатайб гэхэдэ, хүн т[...] термоядерна дайнай аюул [...] лизмын зүгһөө тохёолду[...] һөөр капитализмһаа соц[...] дамжан орохын түлөө тэмсэ[...] удхатай. Капитализмһаа [...] лизмда дамжан орохо гээшэ [...] ажаһуужа байһан үе сагай [...] хань болоно. Түүхэтэ үүргы [...] гэхын тулада коммунис пар[...] бэелүүлхэ түрүүшын ээлжэ[...] рилго юуб гэхэдэ, термояде[...] зайсуулхын түлөө арадууда[...] сэлые тэдэнэр эмхидхэхэ, [...] ёһотой. Эгээл энээниие хит[...] ойлгоногүй. Эб найрамдал [...] хын түлөө тэмсэлдэ үргэн о[...] зониие элеүүлхэ гээшэ [...] революционно тэмсэлэй, [...] лизмда эсэргүү тэмсэлэй ш[...] талань болоно гэжэ тэдэнэ[...] ногүй» гээд мэдүүлгэ соо [...] нэ.

Совет космонавтнуудта ДРВ-гэй „Ажалай баатар“ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо

ХАНОЙ, сентябриин 2. (ТАСС). Совет космонавтнууд Валерий Быковскидо, Валентина Терешковада Вьетнамай Демократическа Республикын «Ажалай баатар» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо гэжэ Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаанай саг үргэлжын комитет шийдхээ. «Восток-5», «Восток-6» онгосонуудаар замбуулинай дайда соогуур амжалтатайгаар ниидэһэнэйнгээ түлөө совет космонавтнууд иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Баһа нэгэ гүрэнэй түлөөлэгшэ гар табиба

ЛОНДОН, сентябриин 2. (ТАСС). Агаарта, замбуулинай дайдада, уһан доро ядерна зэбсэг туршалгануудые хорихо тухай Москвада баталагдаһан договорто Нигериин түлөөлэгшэ өөрынгөө правительствын зүгһөө мүнөөдэр эндэ гар табяа.

Англиин МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ЛОНДОН, сентябриин 2. (ТАСС). Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мүнөөдэр мэдүүлгэ толилоо. ГДР-эй түлөөлэгшэдэй Англида болон НАТО-гой бусад оронуудта аяншалгые хизаарлаһан ушар НАТО-гой гэшүүн оронуудай хоорондоо зүбшэжэ бэелүүлдэг политикын үрэ болоно гэжэ энэ мэдүүлгэ сооно заагдана.

МИД-эй мэдүүлгэ дээрэһээ хаража үзэхэдэ, НАТО-гой зүгһөө ГДР тушаа бэелүүлэгдэдэг энэ харша политикын ёһоор Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр лорд Хьюм Берлинский ансамбль театрай (ГДР) хоёр артистнуудай Эдинбургска фестивальда хабаадахын тулада Великобританида ерэхэ зүбшөөл тэдэндэ үгэхэһөө арсаха гэһэн шиидхэбэри өөрөө гаргаа.

Бразилиин президентын декрет

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, сентябриин 2. (ТАСС). Баруунай үзэл хэтэрмэ ехээр баримталдаг хоёр организациин—Демократическа ябуулга хэхэ бразильска институдай болон «Арадай-демократическа ябуулгын» организациин ажал ябуулгые гурбан һарын турша соо болюулха тухай Бразилиин президент Жоао Гуларт декрет гаргаа. Засагые гартаа абаха, ороной демократическа организацинуудай ажал ябуулгые һулаpуулха зорилгоор һунгуулиин кампаниин үедэ эдэ организацинууд эдилгэ үгэжэ хүнүүдые үгэдөө оруулдаг байгаа гээд декрет соо тэмдэглэгдэнэ.

Эдэ организацинуудые харин оронуудһаа мүнгэ зөөреэр хангадаг байгаа. Тусхайлбал, Америкын «Нэйшнл сити бэнк оф Бостон» гэжэ банк, США-һаа Бразилида байдаг посольство эдэ организацинуудта мүнгэ үгэдэг.

Кашмирай нугада газар хүдэлбэ

ДЕЛИ, сентябриин 2. (ТАСС) Индиин хойто талын Кашмирай нугада газар ехээр хүдэлөө гэжэ Индиин радио мүнөө үдэшэ мэдээсэв. Түрүүшын мэдээсэлэй ёһоор табин тоехон һандаргагдаа. Зуу шахуу хүн гэмтэжэ үхөө, 500 хүн хүндөөр шархатаа гэжэ тухайлагдана.

Британска тред-юнионуудай конгресс нээгдэбэ

БРАЙТОН, сентябриин 2. ТАСС-ай тусхай корр. В. Чуксеев иигэжэ дамжуулна:

Британска тред-юнионуудай 95-дахи конгресс мүнөөдэр эндэ хүдэлмэреэ эхилээ. Англиин бүхы нютагуудһаа 975 делегат конгресстэ ерээ. Тэдэнэр БКТ-дэородог профсоюзуудай 8.315.000 гэшүүдые түлөөлнэ. Гадаадын оронуудһаа айлшад, журналистнууд мүн лэ ерэһэн байна.

Конгресс сентябриин 6 хүрэтэр үргэлжэлхэ. Тэрээндэ хабаадагшад Англиин хүдэлмэришэн ангиин һанаа сэдьхэл зобоодог экономическа болон политическэ шухалын шухала асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулха юм. Ажалшадые эзэд баяшуулай болон правительствын хашажа дойложо оролгодо эсэргүүсэн, салин хүлһэ дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин неделиие богони болгохын түлөө, ажал хэхэ эрхын түлөө тэмсэхэ тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ тухай нютагай организацинуудай захианууд соо хэлэгдэһэн байна. Иимэ захиануудые дурсагдаһан организацинуу[...]һэн түлөөлэгшэд асараа.

Уласхоорондын шахарду[...] байдал саашадань һула[...] буу зэбсэг хуряахые, дэлх[...] далдаа наймаа хүгжөөхые [...] тэ ажалшадай эрмэлзэдэг [...] ниинь эдэ документнүүд соо [...] харагдана.

Ороной элдэб районуудһ[...] һэн ажалшадай түлөөлэгш[...] грессэй боложо байһан б[...] дэргэдэ тэрээндэ хабаадагша[...] үглөөгүүр угтажа уулзаа. [...] вативна правительствын [...] ческа политикада буруушаа[...] дүүлхын тулада тэдэнэр [...] һэн байна. Правительствын [...] литика олониитэ хүн зоно[...] да муугаар нүлөөлнэ. [...] түлөөлэгшэдэй дунда олон [...] луу хүбүүд, басагад бии. [...] залуушуулай дунда хүдэл[...] шуулэй олон байһые [...] тоотой плакадуудые тэдэнэ[...] ябаа.

БКТ-гэй генсоведэй [...] конгресс зүбшэн хэлсэжэ [...]

Эрдэмтэдэй уласхоорондын конгре[...]

ГААГА, сентябриин 2. (ТАСС). Генетикын талаар уласхоорондын XI конгресс мүнөөдэр Схевенингендэ нээгдээ. 52 ороной 1500 гаран эрдэмтэд конгресстэ хабаа[...] [...]вет эрдэмтэдэй делегаци [...] грессэ мүн лэ хабаадал[...]

Конгресс сентябриин 10[...] үргэлжэлхэ.

Сеульска хэблэлэй мэдэрһээр, Урда Корейдэ гэр байра ехээр дуталдана. Зураг дээрэ: Сеул городто ажаһуудаг үгытэйшүүлэй байра. ЦТАК-ТАСС-ай фото.

Редактор Ц. О. Оч[...]

Манай адрес, телефонуу[...]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. У[...] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. [...]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—[...] отделов: сельскохозяйственного производства и па[...] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и [...]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеолог[...] —24-74, советского строительства и быта—34-93, ра[...]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и пере[...] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[...] Бурятской АССР.

Н00516. Зак. № 44[...]